

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

Stratégia a hajléktalanság kezelésére

Otthontalanul...

Tégy az emberért!

Szerkesztőbizottság:

Breitner Péter

Gurály Zoltán

Győri Péter

Kártyás Irén

Mezei György

Pelle József

Virág Tamás

Szerkesztette:

Győri Péter

Vida Judith

Kiadja:

Menhely Alapítvány

és

Budapesti Módszertani Szociális Központ

és Intézményei

2006

ISSN 1785-3079

ISBN 963 86442 8 1

Fenntartható közösségek:
állandó otthonok – változó életek

Stratégia a hajléktalanság kezelésére

A kiadvány eredeti címe:
Sustainable Communities: settled homes; changing lives
A strategy for tackling homelessness

Fordította:
Kaposi Mária

A dokumentum tartalma és formátuma a Korona tulajdona. A logók kivételével szabadon reprodukálható bármilyen formában, azzal a feltétellel, hogy a tartalom pontos és egyértelmű környezetben kerül felhasználásra. A kiadvány eredeti címét és forrását, valamint a Korona tulajdonjogát fel kell tüntetni.

A kiadvány egyéb felhasználása engedélyhez kötött.

Eland House
Bressenden Place
London SW1E 5DU
Telefon: 020 7944 3000
www.odpm.gov.uk

*Ez a kiadvány az EQUAL (A 057) program
támogatásával készült.*

 equalhungary.hu

© A Korona tulajdona, 2005
© BMSZKI, 2006

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETŐ

7. oldal

ELŐSZÓ

11. oldal

1. STRATÉGIÁNK A HAJLÉKTALANSÁG KEZELÉSÉRE ÉS
CSÖKKENTÉSÉRE – ÖSSZEFOGLALÁS

13. oldal

2. A HAJLÉKTALANSÁG KONTEXTUSA

15. oldal

3. A HAJLÉKTALANSÁG MEGELŐZÉSE

20. oldal

4. A VESZÉLYEZTETETT RÉTEGEK TÁMOGATÁSA

25. oldal

5. A HAJLÉKTALANSÁG TÁVOLABBI OKAINAK ÉS FIGYELMEZTE-
TŐ JELEINEK KEZELÉSE

34. oldal

6. AZ UTCÁN ALVÓK SZÁMÁNAK TOVÁBBI CSÖKKENTÉSE:
A SZÁLLÁSOK JAVÍTÁSA

42. oldal

7. ÁLLANDÓ LAKHATÁS BIZTOSÍTÁSA

45. oldal

8. HELYI KEZDEMÉNYEZÉSEK

52. oldal

9. A STRATÉGIA VÉGREHAJTÁSA

55. oldal

10. AKCIÓTERV

60. oldal

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

BEVEZETŐ

A biztonságos és megfelelő otthon hiánya emberek százmillióit sújtja a Földön. Az otthonról való megfosztottság esélyei, okai lehetnek nagyon különbözőek, az otthonatlanság egyénekre gyakorolt következményei mégis igen sok hasonlóságot mutatnak, bárhol, bárki is kerül ilyen helyzetbe. Éljen valaki Északon vagy Délen, Keleten vagy Nyugaton, ha nincs otthona, ahol biztonságban lehet, lehet és szerethet, akkor nyomorúságosan érzi magát. A fedél nélküli lét, a hajléktalan állapot, a lakástalan élethelyzet mind az otthonatlanság különböző megjelenési formái. Aki meg van fosztva attól, hogy otthona legyen, az nem érzi jól magát abban a társadalomban. Az a társadalom, amelyben emberek otthonatlanok, nem tud békében élni önmagával. Ez indíthatja arra egy-egy ország demokratikusan, a közösség által megválasztott kormányát, hogy lépéseket tegyen az otthonatlanság megszüntetése, a társadalom békésebb együttélése érdekében.

Amikor úgy döntöttünk, hogy az itt következő dokumentumot az érdeklődő magyar olvasók kezébe adjuk, tagadhatatlanul az a szándék vezetett bennünket, hogy tanuljunk belőle – közösen. Ne másoljunk le semmit gondolkodás nélkül, mert az sok jóra nem vezet, de tanuljuk meg bátran azt a módszert, gondolkodási és szemléletmódot, mely a mi problémáink jobb megoldásához hozzásegíthet. De mit is tartunk a kezünkben?

Nagy-Britanniában a választások során a különböző politikai csoportosulások részletes terveket, programokat tesznek közzé. Ezek tartalmazzák a főbb értékeket, célokat, az ezek érvényesülése, elérése érdekében megtenni tervezett lépéseket, lebontva a tervezett konkrét intézkedésekig. A kormányalakítást követően ugyanez megismétlődik, immár még körültekintőbben, részletesebben, a bármikori számonkérhetőség felelősségével. A jelenlegi brit kormány programjának egyik nagy fejezete a „Fenntartható közösségek” program-csoport, melynek végrehajtását elsősorban az önkormányzati és településfejlesztési ügyekért felelős miniszterelnök-helyettesi hivatal koordinálja. A „Fenntartható közösségek” program-csoport felöleli a településfejlesztés minden fontos területét (infrastruktúra, közlekedés, oktatás, egészségügy, közösségi terek, lakásügy stb.) – mindig a kormány társadalompolitikai céljai felől közelítve meg azokat. A „Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek. Stratégia a hajléktalanság kezelésére” e kormányzati program-csoport egyik eleme, hivatalos kormányzati dokumentuma.

Óhatatlanul fölmerülhet a hazai olvasóban, hogy jó-jó, de a leírt szép célokból, programokból mennyi valósulhat meg, mindez nem marad-e csupán papíron „írott málaszt”-ként. Annak érdekében, hogy ez ne így legyen, a modern kormányzás számos eszközt alkalmaznak Nagy-Britanniában.

Megpróbálják a célokat és megteendő lépéseket mérhetővé, nyomonkövethetővé tenni, ehhez indikátorokat, jelző eszközöket próbálnak kialakítani. Ezek az indikátorok olykor jelző számok (hány db lakás épül, mennyivel csökkenjen a fedél nélkül élők száma, hány családra terjedjenek ki a támogatott lakhatási programok, mindehhez mekkora források biztosíthatók stb.), de sokszor nem számszerűsíthető kvalitatív mutatók

**Otthonatlanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

(új jogszabályok, eljárások megalkotása, új szolgáltatások kialakítása, vagy meglévők átalakítása stb.).

Nagy-Britanniában az előző kormányzati ciklus során például az egyik ilyen kitűzött cél az volt, hogy legalább az 1/3-ára csökkenjen a fedél nélkül élők száma. Számptalan eszközt használtak föl ennek elérése érdekében, s a kimutatható, nyomkövethető eredményekre, tanulságokra biztonsággal tudnak hivatkozni, támaszkodni a következő program megfogalmazása során.

Az indikátorok segítségével megpróbálják folyamatosan nyomkövetni a kitűzött célok megvalósulását: a mérőeszközökkel mérni az elért eredményeket, figyelni a hatékonyságot, mit sikerült, hogyan sikerült elérni. Számos központi és helyi kormányzati és önkormányzati intézmény, szakértői testület, civil szervezet vesz részt ebben a nyomkövetési folyamatban, melynek során időről-időre értékelő jelentések készülnek a megvalósítás menetéről. (Ilyen például a „Coming in from the Cold” jelentés a fedél nélküliek számának csökkentéséről.) Ezeket a közbenső értékeléseket, sokszor komoly tudományos kutatásokra épülő („szükségletfelmérő”) tanulmányokat aztán fölhasználják az új programok, célok és eszközök kialakításakor, vagy éppen a meglévő program időközbeni módosításakor. (Ilyen a dokumentumban említett „More than a Roof” tanulmány.) E programok tehát nincsenek „kőbe vésve”, ha kell, akkor a tanulságok alapján a megvalósítás során is módosítják ezeket: a mindennapi végrehajtás, döntések meghatározó keretei e programok, de nincs kizárva felülvizsgálatuk lehetősége.

A mostani dokumentumból is jól látható az a hangsúlyváltás, mely ugyan fenntartja a fedél nélkül élők számának csökkentését célként, azonban kiemelten kezeli a bizonytalan (átmeneti) lakhatással rendelkezők helyzetének rendezését, az ilyen helyzetben élő családok hosszú távú lakhatásának a megoldását. Számos lépés ezt a célt szolgálja.

Mindez, programok, konkrét célok, indikátorok, megvalósítást értékelő jelentések, tanulmányok stb. mind nyilvánosak, olvashatóak különböző kiadványokban, könnyen hozzáférhetőek minden polgár számára elektronikus formában. A nyitott kormányzás – mind formai, mind tartalmi értelemben – alapvető eleme a modern kormányzási eljárásoknak. (E dokumentum is többször hivatkozik azokra a civil szervezetekre, kezdeményezésekre, melyek „jó gyakorlatát” beépítették a programba, illetve aktív résztvevői lehetnek kormányzati-civil közös testületeknek.)

Ez a hajléktalanság kezeléséről szóló kormányzati dokumentum nem egyszerűen hangsúlyozza a probléma megelőzésének, a prevenciónak a fontosságát, hanem – számunkra talán szokatlan módon – részletesen foglalkozik mindazokkal a konkrét eszközökkel, melyek a hajléktalan helyzet kialakulásának megelőzését szolgálják. Ezen belül is különösen figyelemre méltó, ahogy fölhasználják a hajléktalanság okait, a hajléktalansághoz vezető utakat, rizikó faktorokat kereső-elemző empirikus kutatások eredményeit, s megpróbálnak minden egyes felismert veszélyeztető tényezőhöz konkrét prevenció lépéseket kapcsolni.

A megelőzés mellett a legnagyobb hangsúlyt a stratégia megfogalmazása során a hajléktalanságból kivezető utak megépítése, megerősítése kapta. A kivezető utak két

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

legfontosabb eleme a dokumentum szerint: a munka és a lakás. Mindkettő átnyúlik más kormányzati programok területére, ahogy a stratégia egésze is számtalan olyan elemet tartalmaz, amely a különböző ágazatok, hivatalok, kormányzati-önkormányzati-civil szervezetek folyamatos munkaközi együttműködését feltételezi. Ez a hajléktalanság kezeléséről szóló kormányzati dokumentum jól tükrözi, hogy hatékony és modern kormányzás csak a problémamegoldásban érintett szervezetek tényleges együttműködésével valósítható meg. Ez igen távol áll attól a – hazánkban még elterjedt – gyakorlattól, hogy ki-ki építgeti a maga elkülönült intézmény-rendszerét, s közben sóhajtozik a probléma komplexitásán. Erről, vagyis az elkülönült ún. hajléktalanellátó intézmény-rendszeréről esik a legkevesebb szó ebben a hajléktalanság kezeléséről szóló stratégiai dokumentumban.

Végül a fordításról röviden: A fordítás során el kellett döntenünk, hogy a dokumentumban használt homeless(ness) kifejezést a magyar hajléktalan(ság), lakástalan(ság), vagy otthontalan(ság) szóval fordítjuk-e le. A dokumentum olvasói számára – reméljük – jól látható lesz, hogy Nagy-Britanniában a homeless megjelölés tartalma sokkal tágabb a hajléktalan szó hazánkban elterjedt tartalmánál, s kiterjed a lakástalan, otthontalan helyzet megjelölésére is. Ennek ellenére szinte mindenhol a szövegben a hajléktalan kifejezést használtuk – a tartalmi eltérésekkel ki-ki még birkózhat.

Köszönet illeti a szöveg fordítóját, Kaposi Máriát, a BMSZKI szociális munkását, fordítói munkájáért és Vida Judithot a kiadvány létrehozásáért végzett lelkiismeretes közreműködéséért.

Dr. Győri Péter

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

ELŐSZÓ

A hajléktalanságnak nincsen helye a fenntartható közösségekben. Célunk, hogy a szegénységgel és a hátrányos társadalmi helyzettel együtt a hajléktalanságot is megszüntessük.

Az elmúlt években megmutattuk, mi minden érhető el, ha merész célt tűzünk magunk elé, és ha a kormány, az önkormányzatok, az alapítványok és más szervezetek lelkesedésüket, elkötelezettségüket és forrásait nyújtják annak érdekében, hogy tartósan megváltoztassák mások életét.

A célunk az volt, hogy a legsebezhetőbb és leginkább veszélyeztetett embereken segítsünk, és ezzel párhuzamosan felépítsünk egy hatékonyabb rendszert, amely a lakhatással és a támogatással kapcsolatos szükségleteket kezelni tudja. A 2002-es beszámolóunk, a „Több mint fedél” (*More than a Roof*) új utakat mutatott abban, hogyan birkózhattunk meg a hajléktalanság egyéni és társadalmi okaival; emellett a lakhatás strukturális problémáit is napirendre tűzte.

Jelentős előrelépés történt eddig, de nem állhatunk meg.

1988 óta harmadára csökkent a fedél nélküliek száma. 2002 folyamán módosítottuk a hajléktalanságról szóló törvényt, hogy több embernek nyújthassunk védelmet. Rövidtávon ennek eredményeként többen vették igénybe az önkormányzatok segítségét, fiatalok és más veszélyeztetett rétegek lakhatáshoz juthattak, ahelyett, hogy problémáikkal magukra maradtak volna.

2003-ban minden önkormányzat kialakította a hajléktalanság megelőzésével, valamint a lakhatással és egyéb támogatási formákkal kapcsolatos stratégiáját. A stratégiák bevezetése óta csökken az újonnan hajléktalanná válók száma.

2004-ben véget vetettünk annak a gyakorlatnak, hogy a gyermekes lakástalan családokat hosszútávon zsúfolt átmeneti szállókon helyezzük el.

Kallódó, utcán élő fiatalokról szóló, a Cathy Come Home televíziós sorozatból ismert jelenetekkel már nem találkozunk. Törvényeink lehetővé teszik, hogy a gyermekes lakástalanok és más veszélyeztetett csoportok lakhatási lehetőséghez juthassanak, ha önhibájukon kívül az utcára kerülnek.

A jelenlegi hajléktalanságról szóló törvények keretein belül lakhatáshoz segített emberek több mint 80 %-a különálló lakáshoz jutott. Azonban továbbra is bizonytalanságban élnek, nem tudják, meddig maradhatnak, és ez megnehezíti számukra, hogy gyökeret eresszenek a közösségben, állandó iskolába járassák gyerekeiket, vagy egyszerűen otthonnak nevezik és érezzék a lakásukat. Túl sokan élnek ilyen körülmények között.

Ezért a nemrégiben összeállított ötéves tervünk, a „Fenntartható közösségek: Otthont mindenkinek!” (*Sustainable Communities: Homes for All*) azt a merész célt tűzte ki, hogy 2010-re felére csökkentjük az ideiglenes lakhatással rendelkező (lakástalan) háztartások számát.

Ez a kiadvány azt a stratégiánkat részletezi, hogyan vihető mindez véghez a kormány,

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

az önkormányzatok, az alapítványok és más közreműködők együttműködésével. Figyelembe vettük a Miniszterelnök-helyettesi Hivatal Különbizottságának (*Office of the Deputy Prime Minister Select Committee*) 2004-ben, a hajléktalanság témájának tanulmányozása után megfogalmazott beszámolását és ajánlásait.

Modernizálni kívánjuk a hajléktalanság helyi szintű kezelésének módszereit. A hajléktalanság által fenyegetett emberek számára több lehetőséget kell biztosítanunk ahhoz, hogy elkerülhessék ezt az élethelyzetet; a ténylegesen hajléktalanná válókat segítenünk kell, hogy minél előbb állandó lakhatási lehetőséghez és támogatáshoz jussanak. Ehhez több anyagi forrásra van szükség, amit a kormány biztosítani fog.

Új megközelítésre és a hajléktalanellátó rendszer teljes átalakítására van szükség. Elköteleztük magunkat újszerű megoldások kipróbálása mellett, és támogatjuk az eredményes módszereket.

Köszönetemet fejezem ki mindenkinek, aki hozzájárult az elmúlt években elért eredményekhez. Remélem, továbbra is részesei maradnak ennek a fontos vállalkozásnak.

Lord Rooker

Település- és területfejlesztési államminiszter
(*Minister of State for Regeneration and Regional Development*)
Miniszterelnök-helyettesi Hivatal

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

1. fejezet

STRATÉGIÁNK A HAJLÉKTALANSÁG KEZELÉSÉRE ÉS CSÖK- KENTÉSÉRE – ÖSSZEFOGLALÁS

„Az elmúlt hét évben elért eredményekre fogunk alapozni annak érdekében, hogy valóban meg tudjunk birkózni a hajléktalanság és a szegénység problémájával. Büszke vagyok arra, amit eddig elértünk.”

John Prescott

képviselő, miniszterelnök-helyettes¹

- 1.1 A hajléktalanság kezelésére irányuló stratégiánkat „Fenntartható közösségek: Otthont mindenkinek” (*Sustainable Communities: Homes for All*) címen vázoltuk. Célunk, hogy a lakhatási támogatásokat kiterjesszük a társadalom hátrányos helyzetű rétegeire, és elérhetővé tegyük mindazok számára, akiknek segítségre van szükségük. Szélesebb körű megelőző intézkedésekkel és az állandó lakhatáshoz jutás feltételeinek javításával visszaszorítjuk a hajléktalanságot, és 2010-re felére csökkentjük az ideiglenes lakhatással rendelkező háztartások számát.
- 1.2 Eddig is jelentős eredményeket értünk el a hajléktalanság legsúlyosabb formáinak kezelésében és a leginkább veszélyeztetett rétegek segítésében. Minden eddiginél kevesebben alszanak az utcán, kevesebb a veszélyeztetett hajléktalan. Megszüntettük a gyermekes családok átmeneti szálláson történő hosszútávú elhelyezését, így kevesebb a rendezetlen körülmények között élő felnőtt és gyermek.
- 1.3 Továbbra is felhasználjuk mindazt, amit a „Több mint fedél” (*More than a Roof*) program indulása óta tapasztaltunk és tanultunk arról, hogyan kezeljük a hajléktalanság szociális és személyes okait. A mediációval kapcsolatos kezdeményezéseink eredményeként kevesebb krízishelyzetbe kerülő fiatal veszíti el otthonát. A családon belüli erőszakot elszenvedő nők és gyerekek védett átmeneti szállásra kerülhetnek, és nem veszítik el otthonukat, az iskolát, barátaikat és családi kapcsolataikat. A célzott támogatások révén több veszélyeztetett család bérlakásában maradhat, elkerülve a hajléktalanság veszélyét. A lakhatási tanácsadók családlátogatásai és közbeavatkozása nyomán több ezer szükségtelen kilakoltatást előztünk meg. A lakbérelőleg-rendszer segíti a tisztességes bérelt lakáshoz jutást a magántulajdonú lakások piacán.
- 1.4 Több mint egy éve csökken az újonnan hajléktalanná válók száma, erre az eredményre kívánunk építeni a továbbiakban. A célunk az, hogy kevesebben tapasztalják meg a hajléktalanság okozta krízist, és hogy a hajléktalanok minél gyorsabban állandó lakhatáshoz jussanak.

---

¹ John Prescott képviselő, miniszterelnök-helyettes, Society Guardian, 2004. október 13.

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

- 1.5 Célunk, hogy 2010-re felére csökkenjen a bizonytalan, átmeneti lakhatású háztartások száma. Ezt a következő lépésekkel érhetjük el:
- A hajléktalanság megelőzése;
  - A veszélyeztetett emberek támogatása;
  - A hajléktalanságot előidéző közvetett okok kezelése;
  - Az utcán tartózkodó hajléktalanok segítése, fedélhez juttatása;
  - Több állandó lakhatási lehetőség biztosítása.
- 1.6 Céljaink elérése érdekében a következő intézkedéseket tesszük:
- 2007-2008-ra a hajléktalanság kezelésére fordítandó összeget 23 %-kal megemeljük, az eddigi 60 millió angol fontról 74 millió fontra;
  - Továbbra is támogatjuk az elmúlt három évben kifejlesztett és sikeresen kipróbált kezdeményezéseket;
  - Mérlegeljük a hajléktalansággal kapcsolatos törvényi háttér szükséges változtatásait annak érdekében, hogy bővíteni tudjuk a megelőző intézkedések és a lakhatási lehetőségek körét, és növelni tudjuk az általuk érintett emberek számát;
  - A Hajléktalanügyi Miniszteri Különbizottság (*Ministerial Committee on Homelessness*) segítségével és jóváhagyásával a Kormány elé terjesztjük programunkat;
  - 90 millió fontos befektetéssel javítjuk a szállások színvonalát, ezzel gyorsabban és hatékonyabban segíthetünk a hajléktalanoknak, hogy továbbléphessenek az utcáról és a hajléktalanságból;
  - Az állandó lakhatási lehetőséghez jutás érdekében 50 %-kal több új szociális alapú lakhatási lehetőséget biztosítunk, jobban kihasználjuk a meglévő szociális- és magántulajdonú bérlakásállományt;
  - Támogatjuk a helyi kezdeményezéseket;
  - Együttműködünk a helyi önkormányzatokkal, az alapítványokkal, a bérbeadókkal, a hajléktalanellátást igénybe vevőkkel;
  - A hatékonyabb megoldások érdekében javítjuk a hajléktalansággal kapcsolatos információk áramlását.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

2. fejezet

A HAJLÉKTALANSÁG KONTEXTUSA

Hajléktalanság 2005-ben

- Az utcán éjszakázók száma alacsonyabb, mint valaha – 70 %-kal kevesebb, mint 1998-ban.
- 2004-ben csökkent a hajléktalanok száma – ez az első tartós visszaesés az 1990-es évek közepe óta.
- Csökkent az átmeneti lakhatásra használt egyszerű szállások használata.
- Minden önkormányzatnak saját hajléktalanságmegelőző és -kezelő programja van.
- 2008-ig 75 ezer új bérlakás kialakítására van fedezet.
- Az eddig kialakított támogatási rendszerek fenntartására 5 milliárd font áll rendelkezésre az elkövetkező 3 évben.

„Ha a hajléktalanságról beszélünk, hajlamosak vagyunk a szó szerint fedél nélkül maradtakra gondolni, akik az utcán kénytelenek éjszakázni. Azonban ők csak a jéghegy csúcsa.”

Az Audit Bizottság (*Audit Commission*) jelentése²

- 2.1 A hajléktalanságnak több különböző oka is lehet: a gazdasági helyzet, a lakáspiac változásai, az egyén vagy a család körülményei, a társadalmi és demográfiai változások. Lépéseket tettünk annak érdekében, hogy javítsuk a jelenlegi szállások és bérlakások minőségét, jobban kihasználjuk a férőhelyeket, és mindemellett új lakhatási lehetőségekről is gondoskodunk (ld. 7. fejezet). Kulcsfontosságú szerephez jut a hajléktalanság kezelésében mindazoknak az újszerű módszereknek és kezdeményezéseknek a támogatása, amelyek segítenek az embereknek a hajléktalansághoz vezető krízishelyzetek megoldásában. A következő öt évben az eddig elért eredményekre kívánunk építeni, és emellett bővítjük a lakhatási lehetőségek körét.

Az utcán éjszakázók

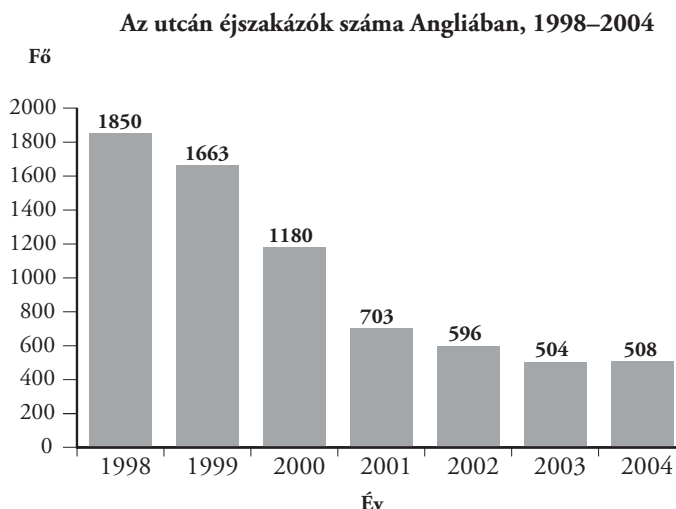
- 2.2 A hajléktalanság legnyilvánvalóbb és legszélsőségesebb formája az utcán éjszakázás. 1998-ban a miniszterelnök azt a célt tűzte ki, hogy 2002-re a fedél nélküliek számát az akkori 1850 főről legalább a harmadára kell csökkenteni. Ezt

² Hajléktalanság. Válasz az új programra. Audit Bizottság, 2003. (*Homelessness. Responding to the new agenda, Audit Commission, 2003*)

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

a célt a határidő előtt, 2001-ben elértük, és a mai napig is fenntartjuk: 2004-ben az utcán éjszakázók száma 500 fő. 90 millió fontos kötelezettséget vállaltunk az elkövetkezendő három évre a Szállásfejlesztési Programra (*Hostels Improvement Programme*), melynek segítségével tovább csökkenhet az utcán éjszakázók száma.

Forrás: Miniszterelnök-helyettesi Hivatal

Adatok és tendenciák a hajléktalanság területén

2.3 1978-tól, a hajléktalanságról szóló törvény életbe lépésétől kezdődően a helyi önkormányzati támogatásra jogosult háztartások száma tartósan emelkedni kezdett: az akkori évi 53 ezerről a kilencvenes évek elejére elérte a 140 ezret. 1997-re a számuk visszaesett 102 ezerre, majd 2003 végéig újra emelkedett. Azóta ismét csökkenő tendenciát mutat.

FONTOS TÉNYEK

2003-2004-ben a hajléktalanná válás okai a következők voltak:

- 38 % a család vagy barátok utcára tették
- 20 % párkapcsolat felbomlása
- 13 % rövidtávú bérleti szerződés lejárt

A támogatott családok 62 %-ában voltak kiskorú gyerekek vagy várandós anyák.

2.4 2002-ben módosítottuk a hajléktalanságról szóló törvényeket, és megnöveltük a hajléktalanság által veszélyeztetett emberek számára nyújtandó kötelező támogatásokat. A 2002. évi hajléktalanságról szóló törvény (*The Homelessness Act*) kiterjeszti a helyi önkormányzati segítségre jogosultak körét, és egyúttal növeli a helyi hatóságok kötelezettségeit és jogait a hajléktalanság elleni küzdelemben.

FONTOS TÉNYEK

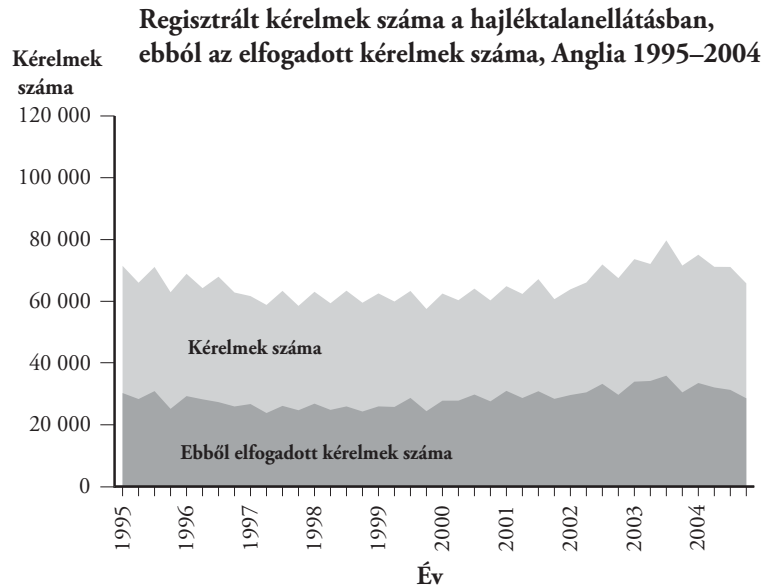
Sokéves növekedés után a hajléktalanok és a segítséget kapók száma folyamatosan csökkent 2004 folyamán, ez az első tartós csökkenés az 1990-es évek közepe óta.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

2.5 Rövidtávon mindez azt jelenti, hogy több a beadvány és a segítségre szoruló kérelmező, az önkormányzatok több rászoruló támogatásra jogosultságát ismerik el, és megnövekedett az átmeneti szállásokon élők száma. Az ellátásban részesülők nagy része az előző törvény hatálya alatt valószínűleg nem kapott volna segítséget. Fontos kiemelni, hogy megkülönböztetett figyelmet kaptak a fiatalok bizonyos rétegei, a családon

belüli erőszak miatt otthonról elmenekülő, a hadseregből le szerelő, a hosszú kórházi kezelésből kikerülő, vagy a szabadságvesztésüket letöltött veszélyeztetett emberek. Ezek a csoportok korábban nagy számban jelentek meg az utcán éjszakázók között.

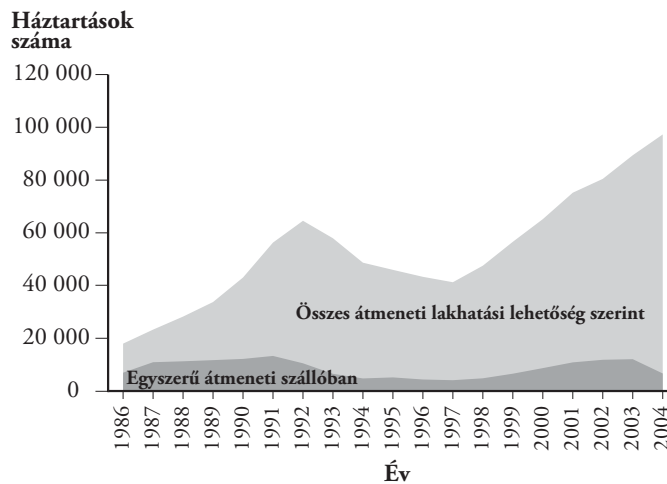

Adatok és tendenciák az átmeneti szállásokkal kapcsolatban

2.6 Lépéseket tettünk annak érdekében, hogy csökkentsük az átmeneti lakhatás legrosszabb formáját: a gyermekes lakástalanok zsúfolt szállásokon történő tartós elhelyezését, ahol a

gyerekeknek nem volt helyük játszani vagy tanulni, és a családoknak meg kellett osztaniuk a tisztálkodási és főzési lehetőségeket idegenekkel. Az átmeneti lakhatási lehetőségek igénybevétele továbbra is nő, és 2004-ben eléri a

Átmeneti lakhatással rendelkező háztartások március végén, 1986–2004

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

100 ezret, ebből 60 ezer Londonban található, és több mint 80 %-uk különálló otthonon. Azonban a lakók helyzete még mindig bizonytalan, és ez ártalmas mind a családoknak, mind a közösségeknek.

Hajléktalanságkezelő és -megelőző stratégiák

2.7 Angliában minden helyi önkormányzat összeállította saját hajléktalanságkezelő és megelőző programját. Ösztönöztük a megelőző kezdeményezéseket, anyagi és szakmai támogatást biztosítottunk a hatékony módszerek bevezetéséhez. Ezek a stratégiák és megelőző intézkedések túlmutatnak azokon a csoportokon, amelyek a hajléktalanságról szóló törvények szerint jogosultak lakhatási támogatásra, és összetettebb választ nyújtanak a hajléktalanság lehetséges formáira: eltűnnek a különbségek a korábbi csoportok, a törvény hatálya alá tartozó és nem tartozó, az egyéni és a családi hajléktalanság kezelése között. Továbbá előtérbe helyezik a szorosabb együttműködést az önkormányzatok, a lakástársaságok, az alapítványok és más állami szervezetek között.

FONTOS TÉNYEK

2002 óta az egyszerű átmeneti otthonokban lakó gyermekes családok száma 6700-ról kevesebb mint 1000-re csökkent.

2.8 Ezek az együttműködések fontos lépést jelentenek abban, hogy a lakhatási és egyéb szolgáltatások között olyan kapcsolatok alakuljanak ki, melyek segítségével jobban megelőzhető vagy kezelhető a hajléktalanság.

Támogatást nyújtunk

2.9 A „Támogatást nyújtunk” (*Supporting People*) program stratégiai fontosságú a lakhatással kapcsolatos támogatások területén: segít a veszélyeztetett embereknek, hogy önfenntartó háztartásuk megmaradjon, vagy visszatérhessenek az önfenntartáshoz a lakástalanság után. A következő három évben 5 milliárd fontot fordítunk arra, hogy 1,2 millió veszélyeztetett ember a saját otthonában maradjon.

Kormányon belüli együttműködés

2.10 A stratégia fontos része a kormányon belüli együttműködés, például a hajléktalanok egészségügyi ellátásának javítása érdekében tett kezdeményezések, valamint a családon belüli erőszakkal és a visszaeső bűnözéssel kapcsolatos stratégiák összehangolása.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

2.11 A közelmúltban a hatékony megelőző programok bevezetése következtében csökkent a hajléktalanság. Hiszünk abban, hogy további befektetéssel még több ember kaphat segítséget a hajléktalanság elkerüléséhez.

Az elérhető áru lakhatási lehetőségek fejlesztése

2.12 Kiemelt fontosságúnak tekintjük, hogy befektetéseink segítségével több lakhatási lehetőséget biztosítsunk ott, ahol ez szükséges, és hogy hatékonyabbá tegyünk a rendszert. 75 ezer szociális bérlakást alakítottunk ki, 2007/2008-ig 40 ezer otthont teremtünk a közalkalmazottak és olcsó öröklakás programok számára.

2.13 Eddigi politikánk és támogatásunk eredményeként csökkent a hajléktalanság legveszélyesebb formája, és erősebb a törvényi védelem. Továbbra is elősegítjük a stratégiai és megelőző lépéseket, növeljük a szociális bérlakások számát, és javítjuk állapotukat. Van még mit tenni, de hiszünk abban, hogy 2010-re felére csökkenthetjük a bizonytalan átmeneti lakhatással rendelkező (lakástalan) háztartások számát. A jelen dokumentum további fejezetei részletezik mindazokat a lépéseket, amelyek lehetővé teszik, hogy hatékonyabban kezeljük a hajléktalanságot.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életetek

3. fejezet

A HAJLÉKTALANSÁG MEGELŐZÉSE

A következő lépéseket tesszük meg:

- A következő három évben 200 millió fonttal támogatjuk a hajléktalanságmegelőző önkormányzati és alapítványi programokat.
- Értékeljük a hajléktalanságmegelőző kezdeményezéseket, és ösztönözzük a kríziskezelő programok javítását.
- Segítjük a hatékony mediációs és tanácsadó szolgálatokat, melyek kibékítik a családokat és megelőzik a hajléktalanságot.
- A családon belüli erőszak kezelésében olyan módszereket alkalmazunk, amelyek megelőzik a hajléktalanságot, és együttműködünk a Belügyminisztérium Aktív Községek Osztályával (*Active Communities Unit*) a biztonságos menedékek színvonalának javításában.
- A hajléktalanság megelőzésében résztvevők körével egyeztetjük a lehetséges törvényi változtatásokat a megelőző kezdeményezések hatékonyságának növelése érdekében.

„A Menhely (Shelter) támogatja a Miniszterelnök-helyettesi Hivatal Hajléktalanügyi és Lakhatási Támogatási Igazgatóságának (Homelessness and Housing Support Directorate) munkáját, és azt, hogy folyamatosan külön hangsúlyt fektet a hajléktalanságot megelőző innovatív kezdeményezések ösztönzésére.”

SHELTER, 2004³

Megelőzés és lehetőségek

- 3.1 A „Több mint fedél” (*More than a Roof*) új megközelítést vezetett be a hajléktalanság kezelésének területén: odafigyeltünk az emberek személyes problémáira és helyzetére is, nem egyszerűsítettük le a kérdést pusztán négy falra és fedélre. Felismertük, hogy a lakhatás biztosítása önmagában nem tudja megoldani az otthontalanság problémáját. A hosszútávú megoldások érdekében a hajléktalanságot közvetlenül előidéző rejtett okokat kell megtalálni és kezelni. Ha az okokat nem kezeljük, az a hajléktalanság többszöri megismétlődéséhez vezethet.
- 3.2 A hajléktalanság hatékony megelőzése lesz munkánk elsődleges célja a továbbiakban is. Ebben nagy segítséget jelent majd a „Fenntartható közösségek: Otthont

3 Shelter: írásos memorandum a Miniszterelnök-helyettesi Hivatal Hajléktalanügyi Miniszteri Különbizottsága számára, 2004. (*Shelter: Written Memorandum submitted in evidence to ODPM Select Committee Homelessness Inquiry, 2004*)

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

mindenkinek” (*Sustainable Communities: Homes for All*) programban felvázolt terv: az új magántulajdonú és szociális bérlakások létrehozása. Azonban mind- emellett szükség van a hajléktalanság szociális és személyes okainak kezelésére, a lakhatási lehetőségek személyes igényekhez alkalmazkodó kiterjesztésére, és a minél korábban történő beavatkozásra annak érdekében, hogy a probléma ne nő- hessen krízissé. A hajléktalanságmegelőző stratégiánk három fő részből áll:

- támogatjuk és elismerjük a helyi önkormányzatok által nyújtott korszerűbb szolgáltatásokat, melyek sokféle megelőző segítséget, támogatást és lakhatási lehetőséget nyújtanak, és céljuk, hogy több segítségre szoruló emberhez érhesse- nek el idejében;
- támogatjuk és ösztönözzük a helyi önkormányzatok, a lakástársaságok, a bérbe- adók, valamint más állami és alapítványi szervezetek együttműködését annak érdekében, hogy egymással összhangban segíthessenek a hajléktalanság megelő- zésében és megoldások nyújtásában;
- kiterjesztjük a kormányon belüli együttműködést a szociális ellátás javítása ér- dekében, így kezelhetővé vagy enyhíthetővé válnak a hajléktalansághoz vezető problémák, a leginkább veszélyeztetettebb rétegek pedig segítséget kaphatnak önálló életmódjuk megtartásában vagy visszaszerzésében.

Mit értünk a hajléktalanság megelőzése alatt?

3.3 A hajléktalanság megelőzése azt jelenti számunkra, hogy segítséget nyújtunk az embereknek lakhatási vagy egyéb gondjaik megoldásában, hogy elkerülhessék a hajléktalanságot. Támogatást nyújtunk tehát azért, hogy amennyiben lehetséges, a lakók megtarthassák otthonukat, s ha nincs más megoldás, idejében és szerve- zetten költözhessenek el, és függetlenek maradhassanak.

3.4 A hatékony megelőzés jelentős megtaka- rításokat eredményez az önkormányzat- ok számára az ideiglenes lakhatási lehe- tőségek költségében. 2003 októberében a 177 önkormányzat úgy becsülte meg, hogy 29 millió font megtakarítás várható (önkormányzatonként 163 ezer font) a megelőző intézkedések eredményeként.

FONTOS TÉNYEK

2003-2004-ben a hajléktalanság oka az esetek 38 %-ában az volt, hogy a szülők, család vagy barátok tették utcára az embert.

3.5 Külső megbízást adtunk ki az állami támogatással 2002 óta kifejlesztett módszerek és kezdeményezések értékelésére, és ennek alapján 2005-ben ajánlásokat fogunk tenni. Továbbra is támogatjuk a sikeres kezdeményezéseket: 200 millió font támo- gatást biztosítunk erre a célra a következő három évben, és nyomon követjük az ön- kormányzatok, valamint más szervezetek megelőzés terén nyújtott teljesítményét.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

3.6 Az alábbi példák illusztrálják, hogyan előzhető meg a hajléktalanság. 2004-ben sok körzetben jelentősen visszaesett a hajléktalanok száma, a helyi önkormányzatok adatai szerint ez az első tartós visszaesés az 1990-es évek közepe óta.

Hogyan áll elő és hogyan akadályozható meg a hajléktalanság?

Ok	Intézkedés
<i>Ok:</i> A szülők, rokonok, barátok nem tudnak vagy nem akarnak tovább szállást adni	<i>Intézkedés:</i> Mediáció, amelyet a helyi önkormányzatok általában alapítványok segítségével végeznek, például a Kapcsolat (<i>Relate</i>) nevű szervezettel együttműködve
<i>Ok:</i> Párkapcsolat felbomlása, családon belüli erőszak	<i>Intézkedés:</i> Védetség biztosítása: az áldozat az otthonában maradhat, amint a biztonsága garantálható
<i>Ok:</i> Rövidtávú bérleti szerződés lejárta	<i>Intézkedés:</i> Lakhatási tanácsadás. Lakbérelőleg és letét biztosítása, így a lakástulajdonosok hajléktalanság által veszélyeztetett lakóknak is kiadják ingatlanukat
<i>Ok:</i> Jelzálog, vagy lakbérhátralék	<i>Intézkedés:</i> Adósságkezelési tanácsadás. Ügyvédi támogatás a bíróságon. Segítség gyorsított lakhatási támogatási kérelem benyújtásában
<i>Ok:</i> Az egyén képtelen önálló lakást fenntartani	<i>Intézkedés:</i> Tanácsadás és támogatás a „Támogatást nyújtunk” (<i>Supporting People</i>) program keretein belül a hajléktalanság veszélye által fenyegetetteknek, például életvezetési és pénzbeosztási tanácsadás
<i>Ok:</i> Információhiány	<i>Intézkedés:</i> Időben történő megelőző intézkedés a helyi önkormányzat hajléktalanellátó szervezetei segítségével, tájékoztatás a lehetőségekről, tanácsadás, segítségnyújtás

A családi okok, felbomlott párkapcsolatok és a családon belüli erőszak hatásának enyhítése

3.7 Nagyon gyakran a párkapcsolatok felbomlása és a családon belüli erőszak vezet hajléktalansághoz. A családon belüli feszültség elviselhetetlenné teheti az életkörülményeket a tizenévesek és a fiatalok, valamint szüleik számára is. Sok helyi szervezet és alapítvány fogott olyan kezdeményezésekbe, melyek célja a hajléktalanság veszélyének megszüntetése ilyen esetekben: hosszútávú megoldásokat keresnek, vagy lehetőséget és időt biztosítanak a tervezett, és fenntartható helyzetet biztosító költözésre. A konfliktuskezelés javítására otthoni mediációs párkapcsolati és családi tanácsadó szolgálatokat építettek ki.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

- 3.8 Akkor is támogatni kívánjuk ezeket a szolgálatokat, ha a családban nem áll fenn a visszaélés vagy erőszak veszélye. Továbbra is együttműködünk a Kapcsolat (*Relate*) szervezettel, értékeli a családi mediációs módszereket, valamint anyagi támogatást nyújtunk nekik a hajléktalanság hatékony megelőzésére irányuló lépésként.
- 3.9 Minden évben jelentős számú ember kényszerül elhagyni otthonát azért, mert családon belüli erőszak áldozatává válik. Legtöbbjük nő, sokszor gyerekekkel. A családon belüli erőszak az egyik legfőbb oka az ismételt hajléktalanná válásnak.
- 3.10 Továbbra is támogatjuk a „UKRefugesonline” internetes adatbázist, amely tájékoztatást ad a menhelyeken és szállásokon elérhető férőhelyekről a családon belüli erőszakkal foglalkozó szolgálatok számára. Megnöveljük a férőhelyek számát és színvonalát ezeken a védett menhelyeken. Ezenkívül támogatjuk a családon belüli erőszakot és a hajléktalanságot kezelő új kezdeményezéseket, például az Oltalom (*Sanctuary*) hálózatot, ami segíti az áldozatokat, hogy továbbra is a saját otthonukban maradhassanak, amennyiben ez biztonságos és ők ezt a lehetőséget választják.
- 3.11 Együttműködünk a Belügyminisztériumon belül alakult Aktív Közösségek Osztályával (*Active Communities Unit*), ami a „Jobbítás” (*Change Up*) programon keresztül 200 ezer font támogatást biztosít több férőhely kialakítására és jobb szolgáltatásokra a menhelyeken.
- 3.12 Együttműködünk továbbá az Egészségügyi Minisztériummal és az Angliai Mentálhigiéniai Intézettel (*National Institute of Mental Health in England*) abban, hogy hatékonyabban működtethessék programjaikat, melyek a társadalombiztosítás keretein belül információt, segítséget és támogatást nyújtanak a családon belüli erőszak áldozatainak. A kezdeti időszakban a hangsúly a terhesgondozáson lesz, ahogyan ezt a Nemzeti Gyerme-, Ifjúság- és Anyavédelmi Ellátóhálózat (*National Service Framework for Children, Young People and Maternity Services*) és a „Válasszuk az egészséget!” című nemzeti közegészségügyi tanulmány (*Public Health White Paper Choosing Health*) előírányozza.

FONTOS TÉNYEK

1997-től 2004-ig több mint 146 ezer családnak nyújtottak új lakhatási lehetőséget az önkormányzatok családon belüli erőszak miatt. 2004-ben mintegy 13 % (vagyis 16 ezer) háztartás az utolsó állandó lakása elvesztésének okaként a családon belüli erőszakot jelölte meg.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

A megelőzés helyzete a hajléktalanságról szóló törvényekben

- 3.13 A hajléktalanságról szóló 2002. évi törvény elismeri a megelőzés fontosságát, valamint első alkalommal kötelezte arra az önkormányzatokat, hogy tekintsék át a hajléktalanság problémáját területükön, és ez alapján állítsák össze stratégiájukat. Ezeknek a stratégiáknak az a céljuk, hogy megelőzzék a hajléktalanságot, és lakhatási lehetőséget valamint támogatást nyújtsanak mindazoknak, akik hajléktalanok vagy veszélyeztetettek.
- 3.14 A helyi önkormányzatok beszámolóí szerint kevés az olyan segítséget kérő, aki az első jelentkezésekor már szó szerint hajléktalan. Eddig is sokan kaptak már segítséget abban, hogy jelenlegi otthonukban maradhassanak vagy megfelelő alternatív lakhatási lehetőséget találjanak. Ezekre a sikeres kezdeményezésekre kívánunk építeni. Az a szándékunk, hogy a helyi önkormányzatok szélesebb körű lehetőségeket nyújtsanak már a kezdetekben, mielőtt a hajléktalanság ténylegesen bekövetkezne. Ezek a lehetőségek több embernek segíthetnének elkerülni a hajléktalanná válást azáltal, hogy jelenlegi otthonukban maradhatnának, időt nyerénének ahhoz, hogy előkészíthessenek egy tervezett költözést vagy más lakhatási lehetőséget találhassanak. Ezáltal csökkenhet azok száma, akiket a helyi önkormányzatok kénytelenek átmeneti lakhatási lehetőséghez juttatni.
- 3.15 2005 során megvizsgáljuk a törvény módosításával kapcsolatban felmerülő javaslatokat, azzal a céllal, hogy további kezdeményezések is bevezetésre kerülhessenek. Ezenkívül mérlegeljük, hogy a törvényi háttér esetleges változtatásai segíthetnének-e abban, hogy a magántulajdonú lakások kiadása elterjedtebb legyen állandó lakhatási lehetőség biztosítására azokban az esetben, amikor ez megfelel a lakástalan háztartások szükségleteinek.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

4. fejezet

A VESZÉLYEZTETETT RÉTEGEK TÁMOGATÁSA

A következő lépéseket tesszük meg:

- Együttműködünk a „Támogatást nyújtunk” (*Supporting People*) programmal a rendelkezésre álló források hatékonyabb felhasználása érdekében.
- Együttműködünk az Oktatási és Szakképzési Minisztériummal, hogy javíthassuk a veszélyeztetett vagy lakástalan családban nevelkedő gyermekek helyzetét.
- Együttműködünk az Oktatási és Szakképzési Minisztériummal a lakhatási és szociális támogatások koordinálása érdekében.
- Segítjük az újszerű hajléktalanságmegelőző programokat a nemzeti és etnikai kisebbségek közösségeinek körében.
- Együttműködünk az Országos Menekülteket Segítő Szolgálattal (*National Asylum Support Service*) a menekültek hajléktalanná válásának megelőzése érdekében.
- Együttműködünk a Belügyminisztériummal a szabadságvesztésüket letöltött hajléktalanná válásának megelőzése érdekében.
- Együttműködünk a Védelmi Minisztériummal a hadseregből leszerelők hajléktalanná válásának megelőzése érdekében.
- Együttműködünk az Egészségügyi Minisztériummal, hogy az egészségügyi intézmények és az önkormányzatok közösen dolgozzák ki a követendő hajléktalanságmegelőző eljárást a tartós kórházi kezelésről kikerült veszélyeztetett emberek esetében.

„Nem mondunk le a legjobban veszélyeztetettekről... a legkiszolgáltatottabbakon segítünk.”

Bemenni a hidegről
(*Coming in from the cold*)⁴

4.1 Néhány esetben pontosan meghatározhatók a hajléktalanná válás okai, máskor összetett probléma áll a háttérben: a hajléktalanság sokszor nem pusztán lakhatási kérdés, együtt járhat vele mentális betegség, szenvedélybetegség, munkanélküliség, bűnözés vagy rendezetlen életmód is. Sok esetben ezek a személyes problémák következménye az, hogy az egyén élete egy időszakában veszélyeztetett, és ténylegesen hajléktalanná is válhat. A hajléktalansággal foglalkozó szervezeteknek elég rugalmasnak kell lenniük ahhoz, hogy kezelni tudják az átmeneti krízishelyzetbe kerülők és az életük végéig segítségre szoruló problémáit, és válaszolni tudjanak összetett igényekre is.

⁴ Bemenni a hidegről: beszámoló a kormány fedél nélküliekkel kapcsolatos stratégiájáról, 2001 nyár. (*Coming in from the cold: Progress report on the government strategy on rough sleeping, summer 2001.*)

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

Támogatást nyújtunk (*Supporting People*)

- 4.2 2004-2005 folyamán a „Támogatást nyújtunk” (*Supporting People*) program keretein belül Angliában körülbelül 50 millió fontot biztosítottunk 17 ezer, hajléktalanság által érintett vagy veszélyeztetett család, valamint 290 millió fontot 47 ezer egyedülálló támogatására. Továbbá 13 millió fontot fordítottunk 1600 emberre, akik korábban az utcán kényszerültek élni. Ezenkívül 100 millió fontot költünk a leginkább veszélyeztetett rétegek, mint például a családon belüli erőszak áldozataira vagy a kábítószer- és alkoholfüggők lakhatással kapcsolatos támogatására.
- 4.3 Nagyon fontos, hogy ez a pénzösszeg jó helyre kerüljön, és minél hatékonyabban legyen felhasználva. Ezért a „Támogatást nyújtunk” (*Supporting People*) program szakértői áttekintik az összes támogatott kezdeményezést, így megbizonyosodhatnak arról, hogy megfelelnek-e a helyben felmerülő problémáknak, stratégiaiailag relevánsak és magas színvonalúak-e, illetve hatékonyan használják-e fel a támogatásra nyújtott összegeket. A beszámolók reményeink szerint arra ösztönzik a helyi önkormányzatokat és alapítványokat, hogy a jövőben átgondoltabb segítő munkát végezzenek, és mérhető sikereket érjenek el. 2005-2006-ban felgyorsul ez az átvilágító-értékelő munka, és 2006-ra befejeződik.
- 4.4 Együttműködünk a „Támogatást nyújtunk” (*Supporting People*) program szakértőivel abban, hogy szakszerűen végezhesék feladatukat, és hatékonyabban használhassák forrásaikat. Ösztönözzük a hatóságok és a hajléktalanellátó szervezetek közötti szorosabb együttműködést a tervezés és a segítségnyújtás területén. Különösen szorgalmazzuk azt, hogy a régiók és megyék hajléktalanellátással foglalkozó hatóságai és szervezetei, valamint a „Támogatást nyújtunk” (*Supporting People*) területi szervezetei együttműködjenek egymással.

A legjobban veszélyeztetettek segítése

- 4.5 A hajléktalansággal kapcsolatos adatok és kutatások egyértelműen bizonyították, hogy bizonyos társadalmi csoportokat jobban fenyeget a hajléktalanság veszélye. Ezért a stratégiánk és a kezdeményezéseink nagy figyelmet fordítanak ezekre a csoportokra, hogy megelőzzük körükben a hajléktalanságot vagy csökkentjük annak negatív hatásait. A Társadalmi Kirekesztettség Osztály (*Social Exclusion Unit*) „Kitörés az ördögi körből” (*Breaking the Cycle*)⁵ című tanulmányában kiemelte annak a fontosságát, hogy segítséget nyújtsunk a hajléktalanná vált idő-

---

5 Kitörés az ördögi körből. Az eddigi eredmények és a jövőbeni prioritások összefoglalása. A Társadalmi Kirekesztettség Osztály beszámolója, 2004. (*Breaking the Cycle. Taking stock of progress and priorities for the future. A report by the Social Exclusion Unit, 2004*)

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

sebbeknek és a fogyatékkal élőknek. Erre a munkára kívánunk építeni, amikor a Társadalmi Kirekesztettség Osztállyal (*Social Exclusion Unit*) együttműködve részt veszünk a „Jobb ellátást a gyakran költöző hátrányos helyzetűeknek” (*Better Service Delivery for Disadvantaged People who Move Frequently*) program végrehajtásában, amely kiemelt figyelmet fordít a kórházi gondozásból kikerülőkre, a szabadságvesztésüket letöltöttekre, a hadseregből leszereltekre, a cigányokra és egyéb vándorló életmódot folytató csoportokra, valamint mindazokra, akik már maradtak fedél nélkül.

- 4.6 Segítséget nyújtunk az idősebbeknek és a fogyatékkal élőknek abban, hogy önállóan élhessenek, saját otthonukban kapjanak segítséget, vagy szociális gondozóházban különálló lakásba kerüljenek.
- 4.7 A cigányok és a más vándorló életmódot folytató csoportok a társadalom peremére szorultak. A közelmúltban áttekintettük a számukra nyújtott szociális ellátást, és új intézkedéscsomagot léptettünk életbe, melyet egy újonnan felállítandó szervezet fog felügyelni, a helyi önkormányzatokkal együttműködve. Feladata lesz, hogy megfelelő átmeneti letelepedési helyet biztosítson az érintett csoportoknak, és segítsen az ehhez kapcsolódó gyakorlati teendők megtervezésében és betartatásában.

Gyerekek

- 4.8 A hajléktalanságról szóló törvény külön védelmet biztosít mindazoknak a gyermekeknek nevelő családoknak, amelyek önhibájukon kívül váltak lakástalanná. A helyi önkormányzatok kötelessége, hogy számukra megfelelő otthont biztosítsanak.

- 4.9 Együttműködünk az Oktatási és Szakképzési Minisztériummal (*Department for Education and Skills*) abban,

hogy javuljon a kapcsolat a lakhatással foglalkozó szervezetek és a gyermekvédelmi szolgálatok között, és hogy a lakástalan családokban élő gyermekekre minél kisebb negatív hatással legyen a hajléktalanság.

FONTOS TÉNYEK

A hajléktalanságot átélt családban nevelkedő gyerekek:

- gyakrabban kerülnek a gyermekvédelmi törvény hatálya alá (egy tanulmány szerint arányuk eléri a 12 %-ot, míg az össznépességen belül az arány 1 %);
- nagyobb eséllyel szakad meg oktatásuk (egy tanulmány szerint a hajléktalan családokban élő gyerekeknek csak 29 %-a jár iskolába, habár a hajléktalanná válás előtt 73 %-uk folytatott tanulmányokat)

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

- 4.10 Továbbra is biztosítjuk a támogatást és a 2004. évi gyermekekről szóló törvény által előírt védelmet a lakástalan gyerekes családoknak. Támogatjuk a velük foglalkozó szervezetek együttműködését és a közös döntéshozatalt.
- 4.11 Az Oktatási és Szakképzési Minisztériummal együttműködve biztosítani fogjuk, hogy a lakástalan gyermekek is oktatáshoz és óvodai, bölcsődei felügyelethez jussanak.
- 4.12 Az Országos Gyermekvédelmi Hálózat (*Children's National Service Framework*)⁶ a lakástalan háztartásokban élő gyerekeket az egyik olyan különleges bánásmódot igénylő csoportként kezeli⁷, akik számára az alapvető ellátás gyakran nem biztosított, és akiket így veszélyeztet a társaiktól való lemaradás. Ennek alapján, és a 2004 novemberében a Családorvosok és Védőnők Egyesülete (*Community Practitioners and Health Visitors Association*) által kiadott „A legfontosabb láncszem: a hajléktalanság megelőzése” (*The Vital Link – Preventing Family Homelessness*) tanulmány szerint, ösztönözzük a helyi családvédelmi szervezetek bevonását a hajléktalanságkezelő stratégiák kialakításába, és jobban támogatjuk a veszélyeztetett gyerekeket, színvonalasabb oktatási, gyermekfelügyeleti programokat fejlesztünk ki.

A legfontosabb láncszem: a hajléktalanság megelőzése

„A Legfontosabb láncszem: a hajléktalanság megelőzése” (*The Vital Link – Preventing Family Homelessness*) kutatási adatokkal bizonyítja, hogy a hajléktalanság mennyire negatív hatást gyakorol a gyermeket nevelő hajléktalan családok egészségi állapotára, és megoldási lehetőségeket javasol a családok és a gyermekek különleges igényeire, a tervezésre, az információ-áramlásra, valamint a hajléktalanság megelőzésére.

Fiatalok

- 4.13 Stratégiánk felismeri, hogy a fiatalok hajléktalanná válásának számos oka lehet.
- 4.14 Megerősítettük a fiatalok számára törvényben garantált védelmet, és arra kötelezzük az önkormányzatokat, hogy kiemelten kezeljék a fiatalok hajléktalanságát. 2002 óta minden 16-17 éves, valamint az állami gondozásból kikerülő 18-20

6 Az Országos Gyermekvédelmi Hálózat (*The Children's National Service Framework*) 2004. szeptember 4-én megjelent tízéves tervének célja az egyenlő, magas színvonalú egészségügyi és szociális ellátás biztosítása a fogantatástól a felnőttkorig.

7 A többi ilyen csoport: állami gondozottak, otthonról vagy intézetből megszököttek, családon belüli erőszak áldozatai, széthullott családban felnövők. <http://www.dh.gov.uk/assetRoot/04/09/05/66/04090566.pdf>

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

éves elsőbbséget kap a lakhatási lehetőségek terén, ha önhibáján kívül válik hajléktalanná. Kulcsfontosságú azonban, hogy a fiatalokkal dolgozó szervezetek és alapítványok hatékonyan tudjanak közbeavatkozni a hajléktalanság megelőzése érdekében.

- 4.15 A „Minden gyerek számít” (*Every Child Matters*)⁸ elismeri, hogy a hajléktalanság megelőzése és kezelése a fiatalok és családjuk körében elengedhetetlenül szükséges ahhoz, hogy a gyerekek képességeiket kibontakoztathassák. Együttműködünk az Oktatási és Szakképzési Minisztériummal, biztosítjuk az összehangolt lakhatási és szociális ellátást, valamint 2008-ra a „Gyermekvédelem” (*Children’s Trust*) megállapodás keretében a következőket:
- Az állami gondozásból kikerülőket segítő programok támogatása;
  - A szülői gondoskodás alól kikerülés vagy a hajléktalanság veszélye által fenyegetett fiatalok védelmének, nyomon követésének kiterjesztése;
  - A helyi önkormányzatok ösztönzése arra, hogy szélesebb körű ellátást biztosítsanak a fiatalok hajléktalanságának megelőzése érdekében, és átmeneti gondoskodást nyújtsanak a „Társalgók” (*Foyers*) és más programokon keresztül;
  - Az oktatási rendszerben maradáshoz elősegítő iskoláztatási támogatás igénybevétele szorgalmazása a fiatal hajléktalanok vagy veszélyeztetettek számára.
- 4.16 Továbbra is azon dolgozunk, hogy a fiatalok számára lakhatási megoldásokat találjunk. Támogatjuk a Társadalmi Kirekesztettség Osztály (*Social Exclusion Unit*) által működtetett „Rendezetlen életű fiatalok” (*Young Adults with Troubled Lives*) programot, amely segít abban, hogy a fiatalok otthonukban maradhassanak, amennyiben lehetséges, és így biztos alapokon állva kaphassák meg mindazt a támogatást, amire szükségük van.

Nemzeti és etnikai kisebbségek

- 4.17 A nemzeti és etnikai kisebbségekhez tartozó háztartások aránytalanul ki vannak téve a társadalmi kirekesztettség veszélyének és a hajléktalanságnak. Az önkormányzatok kimutatásai szerint Anglia minden régiójában felülreprezentáltak a kisebbségek a támogatásra jogosultak között: csaknem háromszor akkora az esélye annak, hogy hajléktalanná váljanak, mint a társadalom más csoportjainak.

FONTOS TÉNY

Anglia népességének körülbelül 8 %-át alkotják a kisebbségi csoportok. A hajléktalanellátásban segítségre jogosultak körében arányuk 23 %.

8 A „Minden gyerek számít” (*Every Child Matters*) program a kormány politikáját vázolja fel. A kormány elkötelezte magát, hogy javítson a leghátrányosabb helyzetű gyerekek és fiatalok helyzetén. www.everychildmatters.gov.uk

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

- 4.18 Megbízást adtunk egy külső kutatásra, hogy felmérjük, a kisebbségi csoportok miért veszélyeztetettebbek, és mi vezet a hajléktalansághoz a különböző kisebbségi csoportok körében. Az *Ethnos* által elvégzett tanulmány kiemelte a téma összetettségét, és hangsúlyozta, hogy minden közösségnek egyedi megoldásokra van szüksége.
- 4.19 A 2005 folyamán elkészülő gyakorlati útmutatónk segítséget nyújt majd abban, hogy a helyi önkormányzatok lakhatási csoportjai jobban felmérhessék az általános népesség és a kisebbségi csoportok szükségleteit, és újszerű megoldásokat vezethessenek be a kisebbségi csoportok ellátásában. Az útmutató szerint a kisebbségi csoportok számára kifejlesztett hajléktalanságmegelőző programoknál a következőket kell szem előtt tartania az önkormányzatoknak:
- a kisebbségi csoportok esetében hajléktalansághoz vezető tényezők alapos ismerete, megértése;
  - a helyi kisebbségek általános jellemzői;
  - a kisebbségi csoportok veszélyeztetett háztartásainak alaposabb felmérése és nyomon követése;
  - a kisebbségi csoportok számára elérhető és megfelelő megelőző és ellátó rendszer;
  - az etnikai csoportok jogi egyenlőségének figyelembe vétele.
- 4.20 A minél hatékonyabb ellátás érdekében anyagilag is támogatjuk azokat a szervezeteket és alapítványokat, amelyek sikeres újszerű programokkal reagálnak a kisebbségi csoportok adott helyzethez kötődő problémáira.

Menekültek

Különleges körülményeik és igényeik miatt a menekülteknek különleges ellátásra van szükségük. Ösztönözzük menekültekkel foglalkozó helyi szervezetek létrehozását és fejlesztését, amelyek állandó és biztonságos lakáshoz segítik őket, hogy elkerüljék a hajléktalanságot. A Belügyminisztérium Országos Menekültintegrációs Stratégiája, a „Fontos az Integráció” (*National Refugee Integration Strategy: Integration Matters*) is ezt tűzi ki célul. A helyi önkormányzatok lakhatással foglalkozó szervezeteinek együtt kell működniük a menekülteket ellátó regionális szervezetekkel annak érdekében, hogy a helyi hajléktalanságkezelő stratégiák illeszkedjenek a regionális menekültintegrációs stratégiákhoz. Ennek az együttműködésnek elég erősnek kell lennie ahhoz, hogy előrejelezze és megtervezze mindazokat a lépéseket, melyek szükségesek ahhoz, hogy a hajléktalanság által veszélyeztetett egyéb csoportok mellett a menekültek számára is elérhető legyen a támogatás és a lakhatás. Célunk, hogy a kiemelkedő munkát végző szervezetek gyakorlatát átvegyék más szervezetek és a menekültek tanácsadói is.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

A menekültek hajléktalanságának megelőzése érdekében együttműködünk az Országos Menekülteket Segítő Szolgálattal (*National Asylum Support Service*), az Országos Menekültintegrációs Fórummal (*National Refugee Integration Forum*), a menekültügyi szervezetekkel, az önkormányzatokkal és a lakhatást biztosító szervezetekkel.

Intézményeket elhagyók

4.21 A szabadságvesztésüket letöltötték, a hosszú kórházi kezelés után elbocsátottak és a hadseregből leszerelők nagy része segítség nélkül vagy minimális segítséggel szállást tud találni. Egy részük esetében fennáll az a veszély, hogy intézményes ellátásuk következményeként elveszítik önálló döntéskészségüket, foglalkoztathatóságukat, egyéni védőhálójukat, és hajléktalanná válhatnak. A hajléktalanságról szóló törvény legutóbbi módosítása kiterjeszti a segítségnyújtást, és elsőbbséget biztosít azokban az esetekben, amikor a hajléktalanság veszélye azért áll fenn, mert az egyén hosszabb időt töltött börtönben, kórházban vagy a hadseregben. Ez egy fontos védelmi háló. Munkánk a jövőben arra kell hogy irányuljon, hogy az intézményfüggővé vált emberek teljesen elkerülhessék a hajléktalanná válást.

Szabadságvesztésüket letöltötték

4.22 Együttműködünk a Belügyminisztériummal a „Visszaeső Bűnözés Csökkentése Országos Akcióterv” (*Reducing Reoffending National Action Plan*)⁹ végrehajtásában. Jelenleg is több kezdeményezés indult el, hogy felmérje a szabadságvesztésüket töltők lakhatási igényeit. Minden

FONTOS TÉNYEK

A szabadságvesztés során az emberek mintegy harmada veszti el lakhatási lehetőségét. A komoly lakhatási problémák megoldásával a visszaeső bűnözés mértéke akár 20 %-kal is csökkenthető.

börtönben működik lakhatási tanácsadó, és a hatóságok növelik az olyan C-kategóriás intézmények számát, ahol lakhatási tanácsadási központot alakítanak ki. 2005 áprilisától minden börtönnek kötelessége lesz, hogy az újonnan beköltözők, különösen a rövid szabadságvesztésre ítélték jövőbeli lakhatási szükségleteit felmérje. Ennek segítségével pontosan megállapítható, hogy kiknek van szükségük jelenlegi lakbérletük lezárására, fenntartására vagy megváltoztatására, kiknek van szükségük lakhatási segélyre vagy büntetésük letöltése után új szállásra. A büntetésvégrehajtási intézmények 2005 áprilisától regisztrálják, hogy a szabadságvesztésüket letöltötték közül hány embernek van hová mennie eltávozáskor: jelen-

9 www.homeoffice.gov.uk/docs3/5505reoffending.pdf

Otthonatlanul...
Tégy az emberért!

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

leg ezzel a módszerrel mérik fel a jövőbeli szükségletek hozzávetőleges nagyságát. Ezenkívül adatokat gyűjtenek arról, hogy a hajléktalanság által veszélyeztetett szabadon bocsátottak hova távoznak és kihez fordulnak, így a lakhatást biztosító szervezetek és a tanácsadók jobban meg tudják szervezni támogatási rendszerüket a jövőben.

- 4.23 Továbbra is együttműködünk az Országos Büntetésvégrehajtási Szolgálattal (*National Offender Management Service*), és ösztönözzük mindazokat a módszereket, melyek segíthetnek a visszaeső bűnözés visszaszorításában, mint például a segélyekkel kapcsolatos tanácsadás, a lakhatási segély a korábbi bérelt lakás megtartása érdekében, és a kábítószerrel visszaélők számára lakbérelőleg-rendszer kialakítása.
- 4.24 Terveink szerint összeállítunk a helyi önkormányzatok és a szabadságvesztésüket letöltöttekkel foglalkozó szervezetek számára egy útmutatót a követendőnek ítélt módszerekről, hogy ösztönözzük olyan programok kidolgozását, melyek ennek a csoportnak az igényeit veszik figyelembe.

A hadseregből leszerelők

- 4.25 Együttműködünk a Veteránok Munkacsoportja és Fóruma (*Veterans' Task Force and Forum*) szervezettel és a Védelmi Minisztériummal, a veteránokat segítő alapítványokkal és üzleti partnereikkel. A működtetett kezdeményezések elősegítik, hogy a hadseregben szolgálók ne váljanak hajléktalanná, munkalehetőséget találjanak (például az Iránytű Program – *Project Compass* – segítségével), vagy végső esetben szállást kapjanak a leszerelés után. Folytatjuk az együttműködést a Védelmi Minisztériummal a hatékony támogatási rendszer további működtetése és a hajléktalanság megelőzése érdekében ebben a veszélyeztetett csoportban.
- 4.26 A hadseregből leszerelők problémáinak alaposabb ismerete érdekében a Védelmi Minisztériummal együtt tanulmányt végeztünk, amely különös figyelemmel méri fel az utcán éjszakázást és a hajléktalanságot. Jelenleg előkészületben van a beszámoló megjelenése. Ezenkívül Londonban és Aldershotban folyamatban van lakások kialakítása, és ezzel együtt képzési lehetőség, munkalehetőség és egyéb támogatás a hajléktalanság által veszélyeztetett leszerelők számára.

FONTOS TÉNYEK

A hadseregtől körülbelül 24 ezren szerelnek le évente.

2001-ben az utcán éjszakázók 14 %-a szolgált a hadseregben korábban, az újabb adatok szerint ez 10 %-ra esett vissza.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

Kórházból kikerülők

- 4.27 Ha egy hajléktalan személy kórházba kerül, lehetőség nyílik orvosi, szociális és esetleges mentális problémáinak összehangolt kezelésére.
- 4.28 Együttműködünk az Egészségügyi Minisztériummal és az egészségügyi intézményekkel abban, hogy regisztrálják a kórházba kerülő hajléktalan személyeket, és elbocsátásuk előtt lakhatási problémájukról tájékoztatást kapjanak a helyi egészségügyi és hajléktalanellátó intézmények. Ösztönözzük az egészségügyi intézményeket és a helyi önkormányzatokat arra, hogy dolgozzák ki a helyi gyakorlatot, beleértve megfelelő képzést mindazok számára, akik a hajléktalanokkal kapcsolatba kerülnek.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

5. fejezet

A HAJLÉKTALANSÁG TÁVOLABBI OKAINAK ÉS FIGYELMEZTETŐ JELEINEK KEZELÉSE

A következő lépéseket tesszük meg:

- Együttműködünk a kormányon belül annak érdekében, hogy a hajléktalanellátás és a megelőzés elérje a legjobban sebezhető rétegeket.
- Együttműködünk a Munkaügyi és Szociális Minisztériummal annak érdekében, hogy javítsuk az otthontalanok munkához és szociális segélyekhez jutását.
- Együttműködünk a Belügyminisztériummal a kábítószerfüggő szabadságvesztésüket letöltött hajléktalanokat segítő lakbérelőleg-rendszer kifejlesztésében.
- Együttműködünk az Egészségügyi Minisztériummal abban, hogy javítsuk a hajléktalanság és az egészségi állapot együttes kezelésének hatékonyságát.
- Együttműködünk az Egészségügyi Minisztériummal és a Belügyminisztériummal a kábítószer- és alkoholfüggők ellátásának javításában.
- Közös kutatást végzünk az Egészségügyi Minisztériummal és az Angliai Mentálhigiéniai Intézettel: összegyűjtjük és terjesztjük azokat a követendőnek talált módszereket, melyek a hajléktalanság által veszélyeztetettek mentálhigiéniai ellátását érintik.
- Együttműködünk az Igazságügyi Minisztériummal: célunk egy olyan megelőző rendszer kialakítása, melynek segítségével a tulajdonvitákból eredő hajléktalanság csökkenthető. Összeállítunk egy útmutatót a követendőnek talált gyakorlatról a lakbérhátralékok kezelésének kérdésében.
- Együttműködünk a Belügyminisztériummal annak érdekében, hogy megelőzzük az antiszociális magatartás által okozott hajléktalanná válást.
- Törvényileg szabályozzuk az átmeneti szállásokon nyújtandó minimális színvonalat.
- Együttműködünk a Kulturális, Média és Sport Minisztériummal annak érdekében, hogy a szerencsejátékokból befolyó összegek nagyobb részét fordíthassuk hajléktalansággal kapcsolatos kezdeményezésekre.

„A Miniszterelnök-helyettesi Hivatal Hajléktalanügyi és Lakhatási Támogatási Igazgatóságának (ODPM Homelessness and Housing Support Directorate) együttműködése több központi szervvel és más hivatallal nagyban hozzájárult ahhoz, hogy több jelentős változás következzen be a politikában, a módszerekben, és sok ígéretes kezdeményezés jusson támogatáshoz. Ezek már eddig is javították a hajléktalanellátás színvonalát, vagy a jövőben várhatóan pozitív eredményeket tudnak felmutatni.”

Országos Audit Hivatal (*National Audit Office*), 2005¹⁰

10 Több mint fedél: haladás a hajléktalanság kezelésében. Az Audit Hivatal beszámolója. (*More than a roof: progress in tackling homelessness, Report by the Controller and Auditor General – NAO, 2005*)

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

- 5.1 A hajléktalanság megelőzése kulcsfontosságú a hátrányos helyzetű rétegek felzárkóztatása és a fenntartható társadalom létrehozása szempontjából. A kormányon belüli együttműködés ezen a területen jelentős pozitív változásokat képes elindítani: a problémák enyhülnek, és kisebb terhet rónak az emberekre, a közösségekre és a társadalomra. Továbbra is szorosan együttműködünk a kormányon belül annak érdekében, hogy a legjobban veszélyeztetett rétegeket újszerű programokkal érjük el, és megelőzzük a hajléktalanságot a leghátrányosabb helyzetűek esetében. A Hajléktalanügyi Miniszteri Különbizottság (*Ministerial Committee on Homelessness*) felügyeli ezt a munkát.

A szociális segélyek reformja, foglalkoztatás

- 5.2 A hajléktalanság által veszélyeztetettek számára is elérhetővé tesszük a Munkaügyi és Szociális Minisztérium ellátórendszerét, például a lakhatási hozzájárulást. A támogatási rendszer egyéb elemeit úgy alakítjuk át, hogy jobban megfeleljenek az átmeneti lakhatási lehetőségek valós költségeinek. Ezzel párhuzamosan csökkentjük az egyszerű átmeneti szállások igénybevételének arányát. Támogatjuk a Munkaügyi és Szociális Minisztérium törekvését, hogy javítsák a lakhatási segélyek adminisztrációját. Támogatjuk a Munkaügyi Központok (*Jobcentre Plus*) segélyekkel és munkavállalással kapcsolatos tanácsadó munkáját, valamint szerepvállalásukat a hajléktalanellátásban az olyan szervezeteken keresztül, mint a Vállalkozások a Hajléktalanokért (*Business Action on Homelessness*).
- 5.3 A Munkaügyi és Szociális Minisztérium új gazdasági és társadalompolitikájának részet képezik a munkaerőpiacon leghátrányosabb helyzetben levő, jelenleg segélyekből élő rétegek támogatására kidolgozandó helyi akciótervek és a nemzeti stratégia. Támogatjuk azokat a Munkaügyi Központokat és fontosabb partnerszervezteinket, amelyek képzéseket és munkalehetőséget nyújtanak hajléktalanok vagy lakástalanok számára. Felhasználjuk az „Utcáról munkahelyre” (*Off the streets and into work*) és az „Egyenlőség” (*EQUAL*) programot, melyek azon dolgoznak, hogy áttörjék a regisztrált otthontalanok munkába állását akadályozó korlátokat. Az East Thames Lakásszövetkezet (*East Thames Housing Group*) közreműködésével futó próbatanulmány kulcsfontosságú része ennek a munkának (ld. 7. fejezet).

FONTOS TÉNYEK

Az „Utcáról Munkahelyre” felmérése szerint az ellátást igénybevevők 20 %-a már legalább három éve munkanélküli volt.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

- 5.4 Együttműködünk az Országos Oktatási és Szakképzési Bizottsággal (*National Learning and Skills Council*) a „Beforgatva” (*Outside in*) nevű tanulási program kipróbálásában, ami szakképzéshez juttatja a hajléktalanokat és a velük foglalkozó szociális munkásokat.

Az egészségügyi ellátás javítása

- 5.5 A hajléktalanok és lakástalanok nagyobb valószínűséggel kerülnek leromlott fizikai, mentális és érzelmi állapotba, mint az átlagos népesség. A rossz egészségi állapot gyakran hozható összefüggésbe a szegénységgel és a hajléktalansággal. Az otthontalanságot megtapasztalt családba érkező gyerekek nagyobb valószínűséggel születnek alacsony testsúllyal, gyakrabban lesznek betegek, és esetükben nagyobb a valószínűsége a lassú fejlődésnek és a viselkedési problémák előfordulásának. A hajléktalanokat jobban veszélyeztetik fertőzések, az izom- és a csontrendszer rendellenességei, valamint a rossz táplálkozás, a stressz és a depresszió. A hajléktalanok körében elterjedt a kábítószerfogyasztás, az alkoholfüggőség, gyakoriak a mentális problémák, az utcán éjszakázók körében gyakran egynél több probléma is fennáll egyidőben (például mentális problémák mellett alkohol vagy kábítószerfüggőség).

FONTOS TÉNYEK

A lakástalanok körében elterjedtebbek a fertőzések és a betegségek, gyakoribbak a balesetek, többször van szükségük sürgősségi és baleseti ellátásra.

A kábítószerfüggők egyharmada otthonatlan vagy lakhatási támogatásra szorul.

A hajléktalanságról szóló törvény hatálya alatt segítséget kapó emberek 9 %-át érinti mentális betegség.

- 5.6 Az Egészségügyi Minisztériummal közös útmutatót adtunk ki a helyi önkormányzatok, az egészségügyi alapellátást biztosító intézmények és más egészségügyi szolgálatok számára arról, hogyan kezelhetik eredményesen az egészség és a hajléktalanság összetett problémáját.¹¹ Az „Egészségesebb Közösségeket” (*Healthier Communities*) közös prioritásokat kijelölő program, valamint a helyi önkormányzatok és az egészségügyi alapellátást biztosító intézmények közösen felállított vezetői csoportjai (*Spearhead group*) sok lehetőséget kínálnak a helyi kezdeményezések segítésére, a hajléktalanság helyi problémáinak konkrét igényekre szabott kezelésére. Célunk, hogy támogassuk ezeket a törekvéseket.
- 5.7 Az Egészségügyi Minisztérium nemrégiben jelentette be, hogy 2006-2007-ben és 2007-2008-ban 135 milliárd fontot juttat az egészségügyi alapellátást biztosító intézményeknek, és több támogatást kapnak azok a rászoruló intézmények,

¹¹ www.odpm.gov.uk/stellent/groups/odpm_homelessness/documents/page/odpm_home_027790.hcsp

**Otthonatlanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

amelyek részt vesznek a helyi Spearhead csoportokban az önkormányzatokkal együttműködve.¹²

- 5.8 Az Egészségügyi Minisztériummal együttműködve ösztönözzük azt, hogy az egészségügyi alapellátást biztosító intézmények rugalmasabban reagáljanak a területükhöz tartozó hajléktalanok vagy lakástalanok speciális igényeire.
- 5.9 Az egészségügyi alapellátást biztosító intézmények számára több lehetőség is nyílik, hogy fedezetet biztosítsanak a hozzájuk fordulók igényeinek megfelelő ellátásra. Továbbra is együttműködünk az Egészségügyi Minisztériummal abban, hogy a hajléktalanok számára is elérhető legyen az alapellátáson kívül a szakellátás is.

Kábítószer- és alkoholfüggők ellátása

- 5.10 Az Egészségügyi Minisztériummal, az Országos Kezelésselügyi Hivatallal (*National Treatment Agency*) és az egészségügyi alapellátást biztosító intézményekkel együtt javítjuk a kábítószerfüggők kezelését. Biztosítjuk, hogy megfelelő támogatás és segítség jusson azokra a területekre, ahol hagyományosan sok az utcán éjszakázó fedél nélküli vagy sok a bizonytalan körülmények között élő egyedülálló ember. Az ezirányú helyi stratégiák részét képezheti például a Kábítószer Akciócsoport (*Drug Action Teams*) által nyújtott kezelés vagy segítség.
- 5.11 Tanulmányoztuk az alkoholfüggő betegek kezelését felmérő országos jelentést és az egészségügyi alapellátást biztosító intézmények számára kiadott „Gondoskodási Modell” (*Models of Care*) útmutatót. Ezek alapján együttműködünk az Egészségügyi Minisztériummal, az Országos Kezelésselügyi Hivatallal és a Belügyminisztériummal, és végrehajtjuk az „Alkohol Hatásának Csökkentése Stratégia” (*Alcohol Harm Reduction Strategy*) ajánlásait, a korai beavatkozással és szakszerű ellátással javítjuk az alkoholfüggő betegek helyzetét.
- 5.12 2004 decemberében a Belügyminisztériummal együtt kiadtunk egy útmutatót¹² a helyi önkormányzatok és a Kábítószer Akciócsoportok (*Drug Action Teams*) számára. Ebben részleteztük, hogy a kábítószerrel való visszaélés miatt szabad-

FONTOS TÉNYEK

1997-98 és 2003-2004 között körülbelül 135 ezer olyan háztartás került a hajléktalanságról szóló törvény hatálya alá és kapott segítséget, amely önhibáján kívül vált hajléktalanná, és a hajléktalanságot nem külső körülmények okozták, hanem mentális betegség, tanulási vagy testi fogyatékoság.

12 A munkába 88 egészségügyi alapellátásban résztvevő intézményt vontunk be Anglia 70 településén vagy kerületében. Ezek a nagy kihívásokkal szembesülő területek vesznek részt először a mintaprojektben, melynek célja az egészségügyi ellátás és az esélyegyenlőség javítása a leghátrányosabb helyzetű közösségekben.

**Otthonatlanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

ságvesztéssel sújtott emberek esetében hogyan egészítik ki a meglévő lakhatási támogatásokat a „Kábítószerintervenciós Program” (*Drug Intervention Programme*) által a kezelés közben és után nyújtott források, mint például a szociális munkások közös finanszírozása és a lakbélölleg-garancia. 2005-től együttműködünk a Belügyminisztériummal és más szervezetekkel abban, hogy ez a közös támogatású lakbélölleg-garancia elérhető legyen a veszélyeztetett, kábítószerrel visszaélő börtönviseltek esetében a Kábítószer Akciócsoport (*Drug Action Teams*) bizonyos körzeteiben is.

Mentálhigiéniai ellátás

- 5.13 Az Országos Mentálhigiéniai Intézettel (*National Institute for Mental Health in England*) együtt szorgalmazzuk az egészségügyi és a hajléktalanellátó szervezetek együttműködését. Megfontoljuk egy olyan útmutató kiadását a helyi önkormányzatok számára, amely szerint kiemelt támogatást és lakhatási problémáik azonnali kezelését igénylik a mentális problémáik miatt különösen veszélyeztetett hajléktalanok.
- 5.14 Az Egészségügyi Minisztériummal és az Országos Mentálhigiéniai Intézettel (*National Institute for Mental Health in England*) együtt megbízást adtunk egy kutatás készítésére, hogy feltárjuk a mentálhigiéniai ellátáshoz jutás során a hajléktalanok és lakástalanok által tapasztalt problémákat, és elősegítsük megoldásukat. Ez a tanulmány 2006-ban jelenik meg.

A jogi tanácsadás javítása

- 5.15 A nem megfelelően kezelt eladósodás hajléktalansághoz vezethet, ezért fontos, hogy a segítségre szorulóknak szakszerű tanácsadáshoz juthassanak. Az Igazságügyi Minisztérium által működtetett Közösségi Jogi Szolgálat (*Community Legal Service: CLS*) célja, hogy szélesebb körben elérhetővé tegye a szakszerű jogi tanácsadást, valamint elősegítse a mielőbbi közbeavatkozást. A Közösségi Jogi Szolgálat Alapítványának rendelkezésére álló összeg 2003-2004-ben 900 millió font: ezt az összeget

FONTOS TÉNYEK

A 2001-es jogi igényeket felmérő országos vizsgálat azt mutatta ki, hogy a lakástalan háztartások 84 %-ának voltak szociális-jóléti problémái, szemben az egyéb háztartások esetében tapasztalt 36 %-kal.

13 A Drogintervenciós Programban résztvevő kliensek lakhatási igényeinek biztosítása. Miniszterelnökhelyettesi Hivatal, 2004. (*Providing for the Housing Needs of Drug Interventions Programme Clients (ODPM/ HO 2004)*)

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

szaktanácsadókkal kötött szerződésekre költötték. A teljes összegből 39 millió fontot fordítottak a lakhatással és a hajléktalansággal kapcsolatos ügyekre.

CLS-DIRECT

A CLS Direct 2004 júliusában indult. Szolgáltatásai közé tartozik egy országos telefonos szolgálat (0845 345 4 345), ahol mindenki számára elérhető az ingyenes jogi tanácsadás a szociális segélyekről, az adósságkezelésről és az oktatásról. Ezenkívül Északkelet-Angliában, Yorkshire és Humberside-ban, valamint Nyugat-Közép Angliában lakhatási tanácsadás is működik.

A program weblapot is fenntart (www.clsdirect.org.uk), ahol a lakosság megtalálhatja a lakhelyén elérhető tanácsadók listáját, és letölthet közérthető angolsággal megírt útmutatókat különféle jogi témákról, például a jogokról és kötelességekről.

- 5.16 Együttműködünk az Igazságügyi Minisztériummal, amely jelenleg egy tulajdonvitákkal foglalkozó megelőző rendszer kidolgozásán munkálkodik, együtt a Munkaügyi és Szociális Minisztériummal, a Lakossági Tanácsadó Irodával (*Citizens Advice Bureau*), a Lakhatási Társulással (*Housing Corporation*) és a magántulajdonú bérelhető lakások tulajdonosaival. A rendszer célja, hogy csökkentse a bíróságra kerülő tulajdonjogi esetek számát, és ösztönözze a minél korábbi közbeavatkozást a problémák (például lakbérhátralék) megoldása érdekében.

Az antiszociális magatartás kezelése

- 5.17 Amikor csak lehetséges, az a cél, hogy az antiszociális magatartást okozó tényezőket kezeljük, még mielőtt a helyzet odáig fajulna, hogy a tulajdonos kezdeményezi a bérlők eltávolítását. A szociális bérlakások kezelőinek kulcsszerepük van abban, hogy bérlőik lehetséges problémáit azonosítsák, és együttműködjenek a megfelelő szervezetekkel vagy szervekkel (például a rendőrséggel) ezek hatékony kezelésében. Sok helyen ez már sikeresen működik, mert a fenntartók kiemelt kérdésként foglalkoztak a témával házkezelési tevékenységük során.
- 5.18 Az állandó antiszociális magatartás néha olyan méreteket ölt, hogy negatív hatással van a szomszédokra és a közösségre, és elkerülhetetlenné válik a kilakoltatás. Ilyen esetekben meg kell oldani, hogy a probléma ne merüljön fel ismét a következő lakóhelyen, és ne vezessen állandósult, „visszaeső” lakástalansághoz. Együttműködünk a Belügyminisztériummal olyan módszerek alkalmazásában, melyek segítségével elkerülhető a kilakoltatás, vagy megelőzhető a lakástalanságot okozó probléma újbóli megismétlődése.

**Otthonatlanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

- 5.19 2004 szeptemberében a belügyminiszter bejelentette, hogy anyagi forrásokat biztosítanak 2004-2005-re és 2005-2006-ra olyan új családtámogatási mintaprogramokra, melyek antiszociális magatartás által érintett családokkal foglalkoznak tíz kijelölt körzetben. Az „Együtt” (*Together*) program célja, hogy az érintett családok életét intenzív támogatás segítségével stabilizálja, és így rövidtávon megszüntesse az antiszociális magatartást, vagy megakadályozza annak ismétlődését. 2005. március 1-jén újabb anyagi források váltak elérhetővé ötven további körzetben a 2005-2006-os időszakra. Együttműködünk a Belügyminisztériummal abban, hogy szélesebb körben terjedjenek el azok a kutatási anyagok, melyek összefoglalják az antiszociális magatartás miatt kilakoltatással fenyegetett bérlőkkel foglalkozó programokat, felméri a költségeket, eredményeket, hatékonyságot, és ismertetik a szélesebb körű alkalmazás tanulságait.
- 5.20 Az antiszociális magatartás hatásai megjelennek a városközpontokban is utcai alkoholfogyasztás és koldulás formájában, melyeket a lakosság a fedélnélküliséggel hoz összefüggésbe. A kutatások azonban azt mutatták ki, hogy a koldulók és az utcán alkoholt fogyasztók többsége nem utcán éjszakázó hajléktalan, azonban antiszociális magatartásuk visszaszorítására irányuló közbeavatkozás nélkül könnyen olyan lejtőn találhatják magukat, hogy végül valóban fedél nélkülivé válnak. Továbbra is együttműködünk a Belügyminisztériummal abban, hogy követendőnek talált gyakorlat szerint járjunk el a városközpontokban a hajléktalanság megelőzése és az antiszociális magatartás kezelése érdekében.

Az átmeneti szállások színvonalának javítása, az ellátáshoz való hozzájutás biztosítása

- 5.21 A közelmúltban egyeztetéseket folytattunk, és törvényben fogjuk rögzíteni a minimum ellátást és színvonalat a helyi önkormányzatok fenntartásában működő átmeneti szállások esetében. A törvény szabályozza majd többek között az alapterületet, fűtést, főzési és tisztálkodási lehetőségeket, a szállók kezelésének standardjait és az épületek fizikai állapotát.
- 5.22 Támogatjuk továbbra is London és Nagy-London Önkormányzatát abban, hogy működtessék az „Értesülés” (*Notify*) rendszert. Ez az online adatbázis egész Nagy-London területén javítja az ellátáshoz való hozzájutást, és információt nyújt mindazok számára, akik átmeneti szállásra beköltöznek, ott élnek, vagy éppen elhagyják azt. Segítségével a lakhatási, egészségügyi, szociális és oktatási hatóságok is értesülnek arról, ha egy család költözik. Ezenkívül az „Értesülés” (*Notify*) rendszeren keresztül javul a fővárosi hajléktalanokkal kapcsolatos összegző jellegű adatok megfelelősége és pontossága.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

5.23 Biztosítani kívánjuk, hogy minden lakástalan háztartás számára elérhető legyen az egészségügyi ellátás, az oktatás, a szociális ellátás, és minden régióban támogatjuk az önkormányzatokat információs, nyomonkövető és nyilvántartási rendszerük létrehozásában.

Életek megváltoztatása a sporton és a művészeteken keresztül

5.24 A Kulturális, Média és Sport Minisztérium azt a célt tűzte ki, hogy különböző szervezetek anyagi támogatásán keresztül a kultúra és a sport segítségével pozitív hatást gyakoroljon az egyének életére, a közösségek megerősítésére, a lakóhelyek színvonalának javítására, most és a jövő generációk számára.

Az utcai sportklubok (*Street League*) edzők segítségével azon dolgoznak, hogy sokféle sportprogramot alakítsanak ki az otthontalanok és hátrányos helyzetű felnőttek számára. Előtérbe helyezik az egészséges életmódot, és megváltoztathatják az érintettek életét azáltal, hogy fejlesztik önbecsülésüket, képességeiket és foglalkoztathatóságukat. Newham, Hackney és Tower körzetekben csaknem félmillió font áll rendelkezésre jelenleg az „Angol Sport: Aktív Anglia Alap”-ból (*Sport England Active England Fund*) arra, hogy sportolási lehetőségeket biztosítsanak hátrányos helyzetűek számára.

5.25 Az Angol Művészeti Tanács (*Arts Council England*) több olyan projektet is támogat, melyek célja a hajléktalanok és lakástalanok önbecsülésének és aktivitásának javítása. A Tanács egyik fő célkitűzése jelenleg a szükséges munkaerő (művészek és művészeti vezetők) képzése, így a hajléktalanellátó rendszerben megjelenhetnek azok, akik megfelelő készségekkel és képzettséggel rendelkeznek a projektek működtetéséhez.

5.26 2005-ben a „Nagy Szerencsejáték Alap” (*Big Lottery Fund*) egyeztetéseket folytat a jövőben esetlegesen támogatható területekről. Együtműködünk a Kulturális, Média és Sport Minisztériummal abban, hogy a pénzüsszegek egy részét sporton, táncon, játékon, fizikai és kreatív tevékenységeken alapuló közösségi programokra fordíthassuk. Reményeink szerint a hajléktalanokkal és lakástalanokkal foglalkozó kezdeményezések számára is elérhetőek lesznek a támogatások, és a „Nagy Szerencsejáték Alap” (*Big Lottery Fund*) marketingtevékenységében és kiadványaiban is megemlíti ezirányú közreműködését.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

6. fejezet

AZ UTCÁN ALVÓK SZÁMÁNAK TOVÁBBI CSÖKKENTÉSE: A SZÁLLÁSOK JAVÍTÁSA

A következő lépéseket tesszük meg:

- Útmutatót adunk ki az átmeneti szállások hatékonyságának javítása érdekében követendő gyakorlatról.
- 90 millió fontot fordítunk az átmeneti szállók körülményeinek, színvonalának és szolgáltatásainak javítására az ellátás általános minőségének javítása érdekében.
- Azon dolgozunk, hogy megtartsuk az utcán éjszakázók számában elért csökkenést, és Londonban tovább csökkentjük a fedél nélküliek számát.

„Üdvözljük az utcán éjszakázók számában történt csökkenést. Ki merjük jelenteni: az eddig elért eredmények jelentősek, és gratulálunk a kormánynak, hogy határidő előtt teljesítette célkitűzését.”

Miniszterelnök-helyettesi Hivatal Hajléktalanügyi Miniszteri Különbizottsága¹⁴

6.1 Az otthontalanság legnyilvánvalóbb formája az utcán éjszakázók esete. 1998-ban a miniszterelnök azt a célt tűzte ki, hogy 2002-re legalább harmadára kell csökkenteni a számukat: ezt a határidő lejárta előtt sikerült teljesíteni és azóta is fenntartani. A siker a helyi önkormányzatok, az alapítványok és más szervezetek eredményes együttműködésének köszönhető. Az átmeneti szállásoknak jelentős a szerepük ebben.

6.2 A kormány 2004-es kiadványában, az Alapítványok és Közhasznú Szervezetek Áttekintésében (*Review of the Voluntary and Community Sector*) megállapítottuk, hogy az átmeneti szállások javítása kulcsfontosságú ellátási feladat.

FONTOS TÉNYEK

1988-ban 1850-en éjszakáztak az utcákon Angliában. 2004-ben számuk 500 körül volt.

Angliában körülbelül 40 ezer férőhely van átmeneti szállásokon.

6.3 Az átmeneti szállásokkal kapcsolatban kétségként merült fel, hogy a korszerűtlen épületállomány és ellátórendszer egyre kevésbé tudta ellátni a növekvő számú lakót, akik nagy része összetett igényekkel rendelkezik (például jelentős a kábítószerfüggők számának növekedése). Néhány esetben az átmeneti szállások nincsenek olyan állapotban, hogy alkalmasak len-

¹⁴ Miniszterelnök-helyettesi Hivatal Hajléktalanügyi Miniszteri Különbizottsága: Harmadik beszámoló, 2004-2005. (*ODPM Select Committee: Homelessness: Third Report of session 2004/05*)

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

nének a hajléktalanok ellátására. Másutt pedig az épületek rosszul tervezettek, csak sokágyas hálótermi elhelyezést biztosítanak, és nincs megfelelő helyiség konzultációkra és képzésekre. Az elhelyezés gyakran rövid ideig tart, a lakók nagy része (akár 70 %-a) vagy önszántából megy el néhány hét után, vagy eltávolítják az intézményből.

- 6.4 Kutatást végeztünk annak érdekében, hogy kiderítsük az átmeneti szállásokon tapasztalható gyors cserélődés és rövid idejű tartózkodás okait. A kutatást Westminster, Manchester, Birmingham és Bristol körzetekben illetve városokban található olyan átmeneti szállásokon folyt, amelyek gyermektelen hajléktalanok számára nyújtanak ellátást.
- 6.5 A tanulmány azt akarta felmérni, milyen lépésekre lenne szükség az átmeneti szállások hatékonyságának javítása érdekében, hogy az ott nyújtott ellátás segítségével minél több embert be tudjanak fogadni az utcákról, és ki tudjanak mozdítani a hajléktalanságból.
- 6.6 A tanulmány a következő tényezők jelentőségét vizsgálta:
- Az épület anyaga, állaga;
  - Tisztaság;
  - A lakók biztonsága;
  - A lakók fogadása, eligazítása;
  - A lakók motiválása;
  - Tanácsadás, szakorvosi és mentálhigiéniai ellátás;
  - Képzés, álláskeresés;
  - Mediációs szolgáltatás.

A kutatás során mélyinterjúkat készítettünk a szállók személyzetével, a fenntartó és ellátó szervekkel, valamint a lakókkal. Vizsgáltuk azt is, hogy véleményük szerint hogyan lehetne javítani az ellátást, és hogyan lehetnének jobban ösztönözhetőek a követendőnek ítélt módszerek. Utóbbi kérdésről a jelen stratégiával egyidőben jelenik meg egy Eszköztár-összefoglaló.

- 6.7 90 millió fontot költünk az elkövetkező három évben az „Átmeneti Szállások Színvonalát Javító” (*Hostels Capital Improvement Programme*) program keretében. A program mögött az a szándék húzódik meg, hogy az átmeneti szállások teljes arculatát meg kell változtatni ahhoz, hogy jobb lehetőségeket nyújtsanak a hajléktalanok számára, és megakadályozzák a hajléktalanná válás megismétlődését. Az átmeneti szállások terveink szerint ezentúl nem pusztán az „utolsó mentsvárak” lesznek, hanem inkább olyan központok, ahol életeket lehet pozitív irányba megváltoztatni. Az újszerű felfogás segítségével a szociális munkások hatékonyabban tudnak reagálni a lakók igényeire, és kapcsolatot tudnak teremteni olyan ellátó

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

intézményekkel, mint a Munkaügyi Központ (*Jobcentre Plus*), vagy a kábítószerfüggőket kezelő szervezetek.

- 6.8 A stratégiánkban kijelölt különféle, a hajléktalanság megelőzésére, a veszélyeztetettek védelmére, a távolabbi okok kezelésére, és a lakhatási lehetőségek javítására irányuló lépések eredményeképpen azt várjuk, hogy fenntartható legyen az utcán éjszakázók számában elért csökkenés, és további javulás következzen be London területén. Az átmeneti szállások színvonalának javítása szervesen kapcsolódik ezekhez a törekvésekhez.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

7. fejezet

ÁLLANDÓ LAKHATÁS BIZTOSÍTÁSA

A következő lépéseket tesszük meg:

- 2010-re felére csökkentjük a bizonytalan átmeneti lakhatással rendelkező (lakástalan) háztartások számát.
- Kezeljük a szociális bérlakások hiányát, 2008-ig 75 ezer új szociális bérlakást teremtünk.
- Megvizsgáljuk a magántulajdonú bérelhető lakások nagyobb kihasználhatóságát.
- Megvizsgáljuk annak lehetőségét, hogy az átmeneti lakhatási lehetőségeket állandó otthonokká alakítsuk át.
- Újszerű finanszírozási rendszereket próbálunk ki, melyek segítségével csökkenthetőek a lakbérek, és jobban ösztönözhető a munkavállalás.
- Átvizsgáljuk az önkormányzati és szövetkezeti bérlakáshoz jutás folyamatát.
- Biztosítjuk a lehetőséget, hogy az otthontalan háztartások több alternatíva közül választhassanak problémáik megoldása során.
- Kiadjuk a követendőnek ítélt gyakorlatról szóló útmutatót a lakbérhátralékok kezelése és a kilakoltatás megelőzése területén.

Igazságosabb társadalmat szeretnénk teremteni, ahol mindenkinek van esélye tisztességes otthonhoz jutásra egy fenntartható közösségben.”

„Fenntartható közösségek: Otthont mindenkinek”
(*Sustainable Communities: Homes for All*)¹⁵

7.1 A „Fenntartható közösségek: Otthont mindenkinek” (*Sustainable Communities: Homes for All*) felvázolja azokat a kihívásokat, amelyekkel szembe kell néznünk, hogy mindenkinek lehetőséget biztosítsunk a tisztességes otthonhoz jutásra. Erőfeszítéseink nyomán 1998 óta 70 %-kal csökkent a fedél nélküliek száma: jelenleg körülbelül 500 ember éjszakázik az utcán. Ezenkívül az utóbbi években tapasztalható emelkedés után végre csökkenni kezdett azok száma, akik segítséget kapnak a hajléktalanságról szóló törvény hatálya alatt, és kevesebb háztartás kényszerül átmeneti lakhatási lehetőséget igénybevenni.

7.2 Mindezek ellenére továbbra is magas a lakástalanok száma. Ez részben annak a következménye, hogy a törvény több embert tesz segítségre jogosulttá, köztük olyanokat is, akik máskülönben teljesen magukra maradnának. A további okok közé tartoznak a jelenlegi demográfiai tendenciák, a családok nagyságának és

15 Fenntartható közösségek: Otthont mindenkinek. Miniszterelnök-helyettesi Hivatal, 2005. január. (*Sustainable Communities: Homes for All, ODPM, January 2005*)

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életetek

viszonyainak változása, a lakások ára, és a szociális bérlakások elérhetősége. A törvény intézkedései nyomán jelenleg a helyi önkormányzatok több családnak biztosítanak lakhatást, és az ellátottak tovább maradnak az átmeneti lakásban. Fontos lépés, hogy az átmeneti lakhatási lehetőségek nagy része elfogadható minőségű, 84 %-uk önálló háztartás, és látszólag nem különbözik az átlagos bérelt lakástól vagy szociális bérlakástól. De a bizonytalan jövő és a gyakori költözés okozta felfordulás a család életében többnyire azt jelenti, hogy nem ez a megfelelő megoldás.

FONTOS TÉNYEK

2002 márciusában 6700 gyermekes család lakott egyszerű átmeneti szállásokon. 2004 márciusában számuk 830 volt.

2002 márciusában körülbelül 4 ezer gyermekes család lakott több mint hat hétig egyszerű átmeneti szállásokon. 2004 márciusában már csak 28.

Az egyszerű átmeneti szálláson található helyek száma csaknem felére csökkent: 2002-ben több mint 13 ezer, 2004-ben 8 ezer volt.

2004 decemberében a lakástalan gyermekes családok 91 %-a különálló lakásban lakott, ahol saját fürdőszoba és konyha állt rendelkezésére.

- 7.3 A hajléktalanság kezelésére és fenntartható társadalom létrehozására törekvő stratégiánk fontos része az állandó, elérhető árú otthon megszerzésének lehetősége. Új otthonok létrehozásával növelni fogjuk a kínálatot azokon a területeken, ahol jelenleg hiány van, valamint a jelenlegi lakásállomány jobb kihasználásával segítjük a lakhatási igények kielégítését. Célunk, hogy 2010-re felére csökkentsük a bizonytalan átmeneti lakhatással rendelkező (lakástalan) háztartások számát.

A szociális bérlakások számának növelése

- 7.4 A „Fenntartható Közösségek Terv” (*The Sustainable Communities Plan*) és a „Fenntartható közösségek: Otthont mindenkinek” (*Sustainable Communities: Homes for All*) részletezi, hogyan hozunk létre új közösségeket vagy bővítjük a meglévőket Délkelet-Anglia négy körzetében. Összességében ezeken a területen még 200 ezer új otthon hozható létre a jelenleg tervezettek mellett. Azonban a fejlődés nemcsak a lakásokon múlik: e területen 2016-ra több mint 300 ezer új munkahely is létrehozható.
- 7.5 A következő három évben a kormány anyagi forrásai segítségével és hatékonyabb fellépéssel 75 ezer új szociális bérlakást teremtünk, és további 40 ezer otthont a közalkalmazottak és olcsó öröklakás programok számára.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

Lakásbérletek a magántulajdonú lakásokban

- 7.6 Habár az emberek saját lakásra vágnak, ez nem mindenki számára elérhető megoldás. Vannak olyan időszakok az ember életében, amikor a lakásbérlet praktikusabb megoldást nyújt a szükségletekre, például azért, mert az egyén vagy család átmenetileg tartózkodik csak egy településen, nem akar letelepedni, vagy nincsenek meg az anyagi forrásai saját lakásra.
- 7.7 A magántulajdonú lakások bérlete sok család számára megfelelő, mert rugalmasságot biztosít. A rugalmasság hátránya azonban az, hogy a lakhatás bizonytalanabb, és ez a bizonytalanság néhány esetben hajléktalansághoz vezethet.
- 7.8 Sok önkormányzat felismerte, hogy a területükön tapasztalható nagyarányú otthontalanság annak a következménye, hogy az emberek elveszítik a bérelt lakásukat. Pozitívan reagáltak, és megoldásokat kerestek arra, hogyan alkalmazható a magántulajdonú lakások bérlete a hajléktalanság csökkentésére. A támogatások közé tartozik például a lakbérrelőleg vagy garanciák nyújtása, regisztrált bérelhető lakások biztosítása akkreditált bérbeadóknál, és mediációs szolgáltatás a lakók és a tulajdonosok közti nézeteltérések rendezésére.
- 7.9 A kormány azon célkitűzésére, mely szerint meg kell szüntetni az átmeneti szállások használatát gyermekes lakástalan családok esetében, sok önkormányzat úgy reagált, hogy a magántulajdonú bérelhető lakások piacán kerestek jó minőségű, különálló lakásokat átmeneti lakhatásra. Jelenleg az ideiglenes lakhatási lehetőségek több mint fele magántulajdonú lakásokban található. A magántulajdonú bérelhető lakás ezenkívül állandó lakhatási lehetőséget is biztosít olyan esetekben, amikor a hajléktalanságról szóló törvény hatálya alatt segítséget kapók elfogadják a biztos, hosszútávú bérleti szerződés feltételeit. Véleményünk szerint még több lehetőség rejlik a magántulajdonú lakásokban a hajléktalanság elkerülése, valamint a jelenleg lakástalan háztartások állandó lakhatáshoz juttatása területén.
- 7.10 A 2004. évi Lakástörvény (*Housing Act*) megerősítette elkötelezettségünket abban az irányban, hogy a hajléktalanság leküzdésével kapcsolatos céljaink érdekében kialakítsuk és igénybe vegyük a kiegyensúlyozott magántulajdonú bérleti szektort. A „Fenntartható közösségek: Otthont mindenkinek” (*Sustainable Communities: Homes for All*) dokumentumban vázolt terveink szerint a helyi önkormányzatok eszközöket és forrásokat kapnak arra, hogy 2010-ig használatba vegyék a jelenleg

FONTOS TÉNYEK

2003-2004-ben a hajléktalanságról szóló törvény hatálya alatt segítséget kapott emberek 13 %-a azért vált hajléktalanná, mert megszűnt a lakhatási lehetőségük a magántulajdonú bérlakásban.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életetek

üresen álló, magántulajdonú, kiadásra szánt lakások körülbelül egynegyedét. Ezenkívül az eddig egyeztetett javaslatokat is továbbvisszük, és bevezetjük az Ingatlan Beruházási Alapot (*Property Investment Fund*), ami új forrásokat nyit meg az ingatlanpiacon, például lehetővé teszi a professzionális befektetők szerepvállalását.

- 7.11 Megvizsgáljuk annak lehetőségét, hogyan lehetne még hatékonyabban kihasználni a magántulajdonú lakásokat a jelenleg lakástalan családok állandó lakhatásának biztosítására, és 2005 folyamán konzultálunk a hajléktalanságról szóló törvényben ehhez szükséges változtatásokról. Olyan esetekben, amikor a magántulajdonban lévő, rövidtávon bérelt lakások jó színvonalúak és megfelelnek a bérlőknek, szorgalmazzuk, hogy a szerződés módosításával hosszútávú szerződésen alapuló állandó otthonná válhassanak.

Az ideiglenes lakhatási lehetőségek állandóvá alakítása

- 7.12 A „Fenntartható közösségek: Otthont mindenkinek” (*Sustainable Communities: Homes for All*) célkitűzése szerint értékeli az ideiglenes lakhatási lehetőségek terén fennálló alternatívák új megközelítését. A rövidtávú ideiglenes lakhatások lakbérére Anglia egyes részein magasabb, mint a helyi piaci alapú magántulajdonú lakásoké, mert a helyi önkormányzatoknak és lakástársaságoknak magasabb működési költséggel kell számolniuk, és be kell hozniuk az üresen álló lakások miatt keletkezett hiányt is. Ráadásul a lakhatási segélyben részesülők nincsenek kellőképpen ösztönözve arra, hogy munkát vállaljanak.
- 7.13 Anyagi támogatást és tanácsadást biztosítottunk eddig is több londoni kerületnek és lakástársaságnak, amelyek többféle kezdeményezéssel dolgoznak az ideiglenes és az állandó lakhatási lehetőségek területén, és az így befolyt bevételeket a szociális bérlakások hosszútávú fenntartására fordítják. Eddig az alábbi társulásokat támogattuk: a Local Space Newham-ben, a Safe Haven Ealing-ben, a L&Q Housing Trust HILLS nevű programja; ezenkívül egy sor olyan lakástársaságot, melyek kiadásra szánt lakásokat vásárolnak fel, például az Acton, Wandle és az East Thames lakásszövetkezetek.
- 7.14 Továbbra is támogatunk minden újszerű kezdeményezést, ami arra irányul, hogy lakástalan háztartások állandó lakhatáshoz jussanak. Ahol kedvező áru megoldások mutatkoznak, de tőkebefektetésre lenne szükség, ott arra ösztönözzük a Regionális Lakhatási Tanácsokat (Regional Housing Board), hogy támogassák a Fejlesztési Programhoz (*Approved Development Programme*) benyújtott kérelmeket és pályázatokat.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

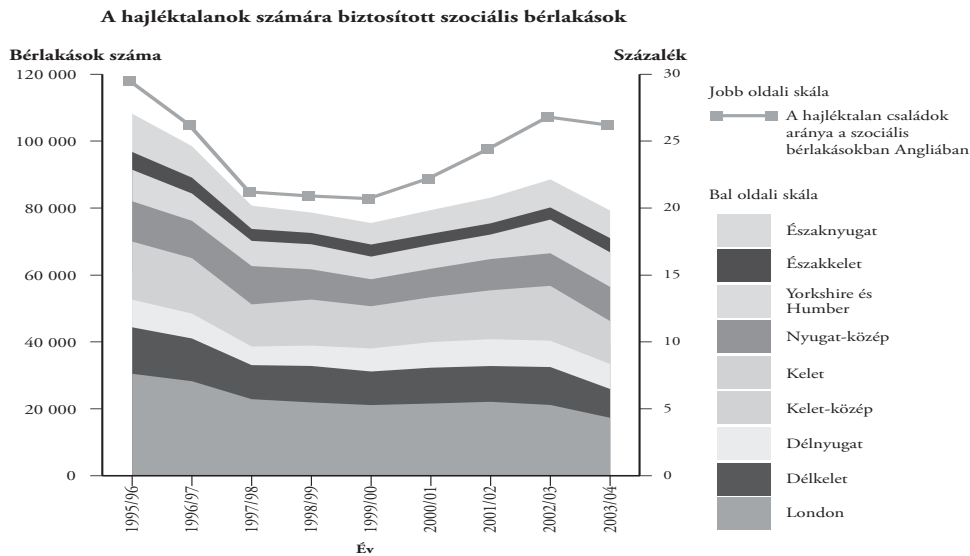
Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

Az egyösszegű állami támogatás (*block grant*) tesztelése

- 7.15 A Munkaügyi és Szociális Minisztériummal, Nagy-London Önkormányzatával és az East Thames Lakásszövetkezettel együtt egy alternatív finanszírozási formát fejlesztettünk ki és tesztelünk a következő két évben. A kormány több mint 2 millió font egyösszegű állami támogatást biztosít arra, hogy hozzájáruljon az ideiglenes lakhatások fenntartásához, részt vállaljon a lakbérterhekből, és ösztönözze a korábban otthontalan családok munkavállalását.
- 7.16 Az együttműködés résztvevői a Waltham Forest, Newham és Redbridge kerületek. Eddigi tapasztalataink alapján összeállítunk egy útmutatót a munkába állást és az állandó lakhatási lehetőségekhez jutást elősegítő kezdeményezésekről, és a tapasztalatok alapján módosítjuk a jövőben a lakhatási segély rendszerét is.

A jelenlegi szociális bérlakások jobb kihasználása

- 7.17 A tervezett jelentős befektetéseknek köszönhetően nagyarányú növekedés várható az újonnan kialakított szociális bérlakások számában. Azonban ezzel együtt növelnünk kell annak a lehetőségét is, hogy a jelenleg lakástalan háztartások számára elérhetővé váljanak ezek az állandó otthonok. Biztosítanunk kell azt, hogy a jelenleg rendelkezésre álló lakásokat megfelelő módon hasznosítsuk az egyének és családok lakhatási igényeinek kezelése során.

Forrás: Miniszterelnök-helyettesi Hivatal, negyedévenkénti lakásügyi statisztika

Otthontalanul...
Tégy az emberért!

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életetek

- 7.18 Egyre több szociális bérlakást lakástársaságok birtokolnak vagy működtetnek. Így egyre fontosabbá válik a velük való sikeres együttműködés annak érdekében, hogy a helyi önkormányzatok meg tudjanak felelni stratégiai és törvényes feladatuknak a hajléktalanság és a zsúfoltság kezelése, a lakhatási igények kielégítése terén.
- 7.19 A „Fenntartható közösségek: Otthont mindenkinek” (*Sustainable Communities: Homes for All*) azt a célt tűzte ki, hogy áttekinti a jelenlegi lakáshoz jutási rendszert, és megvizsgálja, van-e mód a helyi önkormányzatok és a lakástársaságok közötti szorosabb együttműködésre a hajléktalanság csökkentése érdekében. Nemrégiben megjelent egy kiadvány „Hatékony együttműködés a hajléktalanság kezelésében” (*Effective Co-operation in Tackling Homelessness*)¹⁶ címmel, amit a Lakhatási Társulás (*Housing Corporation*), az Országos Lakhatási Szövetség (*National Housing Federation*) és az Önkormányzatok Szövetsége (*Local Government Association*) készítette. Ez útmutatást jelent a jövőben arra, hogy elősegítsük a jobb együttműködést a szociális lakhatási lehetőségeket biztosítók között. Ezzel párhuzamosan 2005-2006 folyamán együttműködünk az Országos Lakhatási Szövetséggel (*National Housing Federation*) a hajléktalanság megelőzése és a szociális bérlakások használata terén követendő gyakorlat rögzítésében és terjesztésében.
- 7.20 Körülbelül 25 ezer háztartás rendelkezik ideiglenes lakhatással önkormányzati vagy szövetkezeti lakásban. A helyi önkormányzatokkal és a lakástársaságokkal áttekintjük annak lehetőségeit, hogy ezek a lakások biztonságosabb, állandó lakhatást nyújthassanak a családok számára.

Lehetőségek biztosítása és hatékony működtetés

- 7.21 Továbbra is azon dolgozunk, hogy a lakástalan háztartások számára több alternatíva is elérhető legyen. Támogatjuk azt, hogy 2010-re a bérlők mindenhol megválaszthassák, hogy melyik szociális bérlakásba költözzenek. Nyomon követjük, hogy az új programok valóban hatékonyan kezelik-e a problémákat, és valós lehetőségeket kínálnak-e a bérlőknek lakóhelyük megválasztására.
- 7.22 A valódi választási lehetőségekhez azonban munkahelyekre is szükség van, nemcsak otthonokra. Ezért még ebben az évben elindítjuk a „moveUK” online szolgáltatást, melynek keretében elérhető lesz többféle, munkahelyeket és lakhatási

---

16 Hatékony együttműködés a hajléktalanság kezelésében, Miniszterelnök-helyettesi Hivatal, Országos Lakhatási Szövetség, Önkormányzatok Szövetsége, 2004. (*Effective Co-operation in Teaching Homelessness: Nomination Agreements and Exclusions, ODPM, Housing Corporation, National Housing Federation; Local Govt Association, 2004*)

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

lehetőségeket tartalmazó adatbázis. Ezzel lehetőséget adunk az embereknek arra, hogy új életet találjanak jobb feltételekkel valahol máshol az országban.

- 7.23 Továbbra is ösztönözzük a hatékony lakásállomány-kezelést. Támogatunk olyan kezdeményezéseket, amelyek kedvező feltételeket állítanak össze a kisebb lakásba költözés szorgalmazására azok számára, akik (például gyermekeik elköltözése után) drágán fenntartható, igényeiket meghaladó családi házban laknak.
- 7.24 Szintén még ebben az évben kiadunk egy útmutatót az általunk megfelelőnek ítélt gyakorlatról a lakbérhátralékok kezelésével kapcsolatban, amivel sok esetben megakadályozható lesz a kilakoltatás és a hajléktalanság.
- 7.25 A „Fenntartható közösségek: Otthont mindenkinek” (*Sustainable Communities: Homes for All*) kiadványban sokféle újszerű program jelent meg, melyet a helyi önkormányzatok és a lakástársaságok alkalmaznak a jelenlegi lakásállomány jobb kihasználása érdekében. Mindezek hozzájárulnak ahhoz, hogy a jelenleg átmeneti lakhatással rendelkező (lakástalan) háztartások állandó lakáshoz jussanak, és változatos, fenntartható közösségek alakuljanak ki.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

8. fejezet

HELYI KEZDEMÉNYEZÉSEK

A következő lépéseket tesszük meg:

- Szorgalmazzuk, hogy a Helyi Stratégiai Együttműködések (*Local Strategic Partnerships*) aktívan közreműködjenek a helyi önkormányzatok hajléktalanságkezelő stratégiájának végrehajtásában.
- Szem előtt tartjuk a vidéki hajléktalanság problémáját.
- Megbizonyosodunk arról, hogy a Regionális Lakhatási Stratégiák (*Regional Housing Strategies*) figyelembe veszik a hajléktalanság helyi jellemzőit.
- Támogatjuk a területi, több szervezet összefogásával működő projekteket, melyek csökkentik a hajléktalanságot és a lakástalanságot.

„A hajléktalanság kezelése komplex feladat, melyet egy-egy hatóság önmagában nem tud hatékonyan megoldani. Szeretnénk, hogy több területi együttműködés és szervezetek közötti közös kezdeményezés induljon, akár a megelőzés, akár a biztos, állandó otthonhoz jutás területén.”

TERRIE ALAFAT, igazgató, Miniszterelnök-helyettesi Hivatal,
Hajléktalanügyi és Lakhatási Támogatási Igazgatóság
(*Homelessness and Housing Support Directorate*)

8.1 A hajléktalanság körüli problémák gyakran átlépik a helyi önkormányzatok hatáskörét, és olyan intézkedéseket kívánnak, melyek határai nem esnek egybe pontosan a kerületek határaival, vagy kiterjednek egy egész területre, régióra. A következő öt évben javítani kívánjuk az együttműködést a különféle szervezetek és hatóságok között annak érdekében, hogy hatékonyabban ellássuk az elszegényedett területeket, a vidéki körzeteket, és megoldjuk a nagyobb területekre kiterjedő problémákat.

Elszegényedett területek

8.2 Az elszegényedett területeken magas a hajléktalanság és a veszélyeztetettek aránya az átlagon aluli egészségi állapotnak, az átlagon aluli iskolázottságnak, a lehetőségek hiányának, valamint a bűnözés, a szenvedélybetegségek és a szétesett családok gyakoriságának következtében.

8.3 A Helyi Stratégiai Együttműködések (*Local Strategic Partnerships*) több helyi csoportból és alapítványból állnak. Céljuk biztosítani a hatékonyabb, a helyi igények

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

nyekre szabott lakossági szolgáltatásokat, ezzel csökkentve a szakadékot az elszegényedett területek és az ország többi része között.

- 8.4 Sok Helyi Stratégiai Együttműködés (*Local Strategic Partnerships*) foglalkozik sikeresen a hajléktalanság megelőzésével és kezelésével, mégis alulreprezentáltak a lakhatással foglalkozó csoportok ezekben az együttműködésekben, és kevés erre szakosodott munkacsoport működik, pedig széles körű igény mutatkozik a téma iránt. Ezért tervezzük, hogy együtt dolgozunk a Helyi Stratégiai Együttműködésekkel (*Local Strategic Partnerships*) a hajléktalansággal kapcsolatos programok kifejlesztésében az elszegényedett területeken.

Vidéki területek

- 8.5 A kutatások és statisztikák szerint nagy különbségek mutatkoznak a földrajzi régiók között a hajléktalanság problémájának súlyosságában és természetében. A vidéki településeknek, csakúgy mint a nagyvárosoknak és kisebb városoknak, megvannak a maguk egyéni problémái, és különböznek a megfelelő megoldások is.
- 8.6 A helyi önkormányzatok hajléktalanságkezelő stratégiáinak értékelése¹⁷ azt találta, hogy a vidéki területeken tapasztalható problémák általában a következők: hiány a megfizethető áru lakások és házak piacán, kevésbé fejlett együttműködések, a nagy területen szétszórt ellátórendszer nehézkessége és elérhetetlensége.
- 8.7 Továbbra is azon dolgozunk, hogy a vidéki közösségek igényeire is megoldásokat találjunk. A Lakhatási Társulás (*Housing Corporation*) túl fogja lépni eredeti célkitűzését a vidéki területeken épülő elérhető áru lakások kérdésében: 4 ezer otthont finanszíroz 2006-ig. A „Fenntartható közösségek: Otthont mindenkinek” (*Sustainable Communities: Homes for All*) további lépéseket is említ a vidéki igényekkel kapcsolatban; például szabad kezlet adtunk a helyi önkormányzatoknak abban, hogy a második otthonokra vagy üresen álló ingatlanokra helyi adót vethessenek ki, ezzel is elősegítve a helyi közösségek fenntartását. Ezenkívül megkönnyítjük az önkormányzatok számára a lehetőséget, hogy szükség esetén korlátozni tudják a volt önkormányzati lakások újra-eladását, és így megtarthassák ezeket az ingatlanokat a helyi lakosság számára.
- 8.8 Támogatjuk a sajátos vidéki módszereket, ahol kevésbé elérhetőek a megfelelő áru lakások, és ahol a távolság nehezíti a megfelelő ellátórendszer és szolgáltatások

---

17 A helyi önkormányzatok hajléktalanságkezelő stratégiái: értékelés és útmutató. Minőségi lakhatási szolgáltatások. 2004. november. (*Local Authorities' Homelessness Strategies, Evaluation and Good Practice, Housing Quality Network Services. November 2004*)

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

igénybevételét. A „Jobbítás” (*Change Up*) programon belül együttműködünk az alapítványokkal és helyi szervezetekkel abban, hogy növelhessék kapacitásukat és hatékonyabban tudjanak hozzájárulni a vidéki hajléktalanság problémájának kezeléséhez.

- 8.9 Regionális workshopokkal és képzésekkel segítjük az olyan területi hajléktalanságkezelő stratégiák létrehozását, melyek szervesen illeszkednek a regionális lakhatási stratégiákhoz és a megyei „Támogatást Nyújtunk” (*Supporting People*) programokhoz, és igénybe veszik a Helyi Stratégiai Együttműködések (*Local Strategic Partnerships*) elérhető erőforrásait is.

A szervezetek együttműködésének segítése, a területi és regionális együttműködés

- 8.10 1997 óta megerősítettük a kormányhivatalokat, és több feladatot adtunk át az újonnan felállított regionális hivataloknak, mint például a Regionális Lakhatási Tanácsoknak (*Regional Housing Boards*). A bizottságok fontos stratégiai feladata, hogy lakhatási befektetési döntéseket hozzanak a régióban, valamint a Regionális Tervező Testületekkel (*Regional Planning Bodies*) együtt felmérjék és nyilvántartásuk a lakástalan háztartások igényeit és az átmeneti lakhatás mértékét a régióban. A regionális lakhatási stratégiák figyelembe kell hogy vegyenek más jelentős helyi terveket és stratégiákat, köztük a helyi „Támogatást nyújtunk” (*Supporting People*) és egyéb hajléktalanságkezelő programokat, melyek célja a megelőzés, a lakhatás biztosítása, és a veszélyeztetettek támogatása.
- 8.11 Együttműködünk a kormányhivatalokkal az ellátás színvonalának javításában és a megelőzés terén követendőnek talált módszerek terjesztésében. Ezzel elérjük célunkat: a lakástalanok számának felére csökkentését.
- 8.12 Ösztönözzük és támogatjuk a regionális hajléktalansággal foglalkozó szervezetek alakítását, a regionális és területi hajléktalanságkezelő stratégiák és „Támogatást nyújtunk” (*Supporting People*) programok összeállítását és fejlesztését.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

9. fejezet

A STRATÉGIA VÉGREHAJTÁSA

A következő lépéseket tesszük meg:

- Biztosítjuk, hogy minden helyi önkormányzat megfelelő gyakorlati támogatást kapjon.
- Elősegítjük a követendőnek talált módszerek fejlesztését és terjesztését.
- Együttműködünk a Belügyminisztériummal az alapítványok tevékenységének bővítésében.
- Kialakítunk egy teljesítménymérő rendszert, ami azonosíthatóvá teszi a sikeres kezdeményezéseket.
- Több évre kiterjedő anyagi forrásokat biztosítunk, és ezzel a jövőben stabilabb alapokat biztosítunk.
- Tovább kutatjuk a hajléktalanság témáját, annak okait és a lehetséges megoldásokat.

„A stratégiák összeállítása a bizonyosság arra, hogy a hajléktalanság megelőzése fontos célunk, nemcsak szavakban, hanem a tettek szintjén is.”

Minőségi Lakhatási Szolgáltatások
(*Housing Quality Network Services*), 2004¹⁸

A helyi önkormányzatok támogatása

9.1 2003-ban minden helyi önkormányzat összeállította saját hajléktalanságkezelő stratégiáját Angliában. Továbbra is támogatjuk az önkormányzatokat stratégiáik végrehajtásában, a megelőzésben, a visszaeső hajléktalanság kezelésében, valamint az átmeneti lakhatási lehetőségek hatékonyabb kihasználásában. Fejlesztjük a munkaprogramot, ami segít a „frontvonalban” tevékenykedő ellátók hatékonyságának növelésében, és a következőkből áll:

- Kiemelt segítséget biztosítunk azoknak, akiknek erre szükségük van. Segítünk a problémák azonosításában, a hatékony megoldások kifejlesztésében, a gyakorlati tervezésben, a képzésben, a hajléktalanságkezelő stratégiák felülvizsgálatában. Minden önkormányzatnál lesz egy speciális összekötő tisztviselő, aki megfelelő támogatást tud nyújtani.

18 A helyi önkormányzatok hajléktalanságkezelő stratégiái. Értékelés és útmutató. Minőségi lakhatási szolgáltatások. 2004. november. (*Local Authorities' Homelessness Strategies. Evaluation and Good Practice. Housing Quality Network Services. November 2004*)

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életetek

- Helyi bemutató rendezvényt és más eseményeket szervezünk évente minden régióban, melyek célja, hogy segítséget nyújtsunk a helyi önkormányzatoknak a megelőzésben.
  - Segítünk az önkormányzatoknak stratégiáik végrehajtásában, amihez felhasználjuk a 2003-ban bevezetett stratégiák eddigi tapasztalatainak nemrég elkészült értékelését is, különös tekintettel a hatékony munkakapcsolatok létrehozására a „Támogatást nyújtunk” (*Supporting People*) programmal, az egészségügyi és más ellátásokkal.
- 9.2 A hajléktalanság kezelése területén „Példamutató Önkormányzat” (*Beacon Council*) címmel rendelkező önkormányzatok programjai és segítségnyújtása nagyon sikeresnek bizonyult, ezért kiválasztottuk közülük a régiók legjobbait arra a feladatra, hogy támogassák a további segítségre szoruló önkormányzatokat a hajléktalanság eredményesebb kezelésében, például szupervizori segítséget nyújtva. Reményeink szerint a program három évig folytatódhat, minden évben más, a saját területén már bizonyított önkormányzatot választunk ki a feladatra.

Az alapítványok tevékenységének bővítése

- 9.3 A Miniszterelnök-helyettesi Hivatal által az önkormányzatok számára biztosított központi hajléktalanügyi támogatásokat gyakran a helyi hajléktalanságkezelő stratégia végrehajtásán dolgozó alapítványok támogatására fordítják. A helyi önkormányzatok saját forrásaikból is finanszírozzák ezeket az alapítványokat: 2003-ban az önkormányzatok által számukra nyújtott támogatás 71 %-kal nőtt, a 2001-2002. évi 21 millió fontról 2003-2004-ben 36 millióra. Az ilyen mértékű anyagi támogatás fenntartása segíti az alapítványokat abban, hogy továbbra is vállalják a hajléktalanság elleni küzdelem oroszlánrészét.
- 9.4 Együttműködünk a Belügyminisztérium Aktív Közösségek Osztályával (*Active Community Unit*) és az alapítványokkal abban, hogy újszerűen közelítsük meg a kapacitás bővítésének és az infrastruktúra fejlesztésének kérdését a hajléktalanellátásban. Tovább erősíthető mind az alapítványok szerepe, mind az információáramlás és a kívánatos módszerek elterjedése, mind pedig a regionális és területi együttműködés, valamint a gyakorlati segítség a kisebb és nehezebben elérhető alapítványok számára, amelyek szintén a „frontvonalban” dolgoznak.
- 9.5 A helyi hajléktalanságkezelő stratégiákban vállalt közös elkötelezettségre alapozva ösztönözzük a helyi önkormányzatok és az alapítványok szorosabb együttműködését a megelőzésben.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

- 9.6 Ezenkívül támogatjuk a konzultációt az olyan szervezetekkel, mint az Országos Hajléktalanügyi Tanácsadó Szolgálat (*National Homeless Advice Service*), az Országos Lakbérelőleg Fórum (*National Rent Deposit Forum*) és a Lakhatási Intézet (*Chartered Institute of Housing*).

Célkitűzések és a teljesítmény mérése

- 9.7 Továbbra is figyelemmel kísérjük a helyi stratégiák megvalósulását: az önkormányzatok negyedévente beszámolót készítenek tevékenységükről, statisztikát állítanak össze intézkedéseikről, és évente felméri az utcán éjszakázók számát.
- 9.8 A helyi önkormányzatok részére nyújtott központi hajléktalanságkezelő támogatásokat részben adott képletek segítségével számítjuk, ami figyelembe veszi a lakástalanok és az utcán alvók számát a múltban, valamint a teljesítményt is. A 2005-2006-os támogatásokat a következő tényezők figyelembevételével bíráltuk el:
- Sikeres eredmények a hajléktalanság kezelésében;
  - Jelenlegi hajléktalansággal kapcsolatos adatok (kérelmek száma, éves lakhatási statisztika adatai);
  - A helyi önkormányzatok tevékenységének nyomonkövetéséről készült beszámolók;
  - A helyi önkormányzatok által készített önértékelés, melyben bemutatják elért eredményeiket, és mindazokat a célokat, melyeket a stratégiáik végrehajtásán keresztül elérni remélnek a jövőben.
- 9.9 Az anyagi támogatást 2007-2008-ra 23 %-kal, vagyis 74 millió fontra emeljük. Ezek a források azok számára lesznek elérhetőek, akik tevékenysége egybevág azal a célunkkal, hogy 2010-re felére csökkentsük a lakástalan háztartások számát. Dolgozunk azon, hogy a támogatások összege pontosabban kiszámítható legyen nemcsak a következő egy évre, hanem azon túl is. Ezenkívül célunk, hogy más úton is támogassuk mindazokat az újszerű kezdeményezéseket, melyek a hajléktalanságot kezelik bizonyos csoportokon belül, és mélyrehatóbb változásokat tudnak elérni az egészség, a foglalkoztatottság és a gyermekek anyagi helyzetének javítása terén.
- 9.10 A helyi önkormányzatok tevékenységét az Audit Bizottság (*Audit Commission*) értékeli az Összetett Teljesítményértékelő Rendszerben (*Comprehensive Performance Assessment*), ami azt méri fel, mennyire hatékony az önkormányzati ellátás, milyen hatékonyan működik az önkormányzat. Ebben többek között a kormány által felállított Legjobb Értékarány Mutatókat (*Best Value Performance Indicators*) használják fel.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

- 9.11 2005 áprilisától újabb, szigorúbb teljesítményértékelő rendszer lépett életbe, ami az eredményességet a következő prioritásokkal összefüggésben is értékeli:
- Fenntartható közösségek és közlekedési hálózat;
  - Biztonságosabb és összetartóbb közösségek;
  - Egészségesebb közösségek;
  - Az idősek helyzete;
  - A gyerekek és fiatalok helyzete.
- 9.12 A hajléktalanság hatékony megelőzése és kezelése jelentős eredményeket hozhat a fenti tényezők javításában. Az új teljesítményértékelő rendszer ezenkívül jobban figyelembe veszi, hogy a helyi önkormányzatok hogyan működnek együtt más szervekkel és alapítványokkal az ellátások területén, mert ez kulcsfontosságú a sikerhez. A teljesítményértékelő rendszer új elemeinek beiktatása azt jelenti, hogy jobban fel tudjuk mérni, az önkormányzatok mennyire költséghatékonyan végzik el feladataikat.
- 9.13 A jelenlegi Legjobb Értékarány Mutatók (*Best Value Performance Indicators*) közül a hajléktalansággal kapcsolatban a következőket használjuk: a hajléktalan családok által egyszerű átmeneti szálláson töltött idő hossza (*BVPI 183*), az utcán éjszakázók száma (*BVPI 202*), és a lakástalanok számában bekövetkezett változás (*BVPI 203*). 2005 áprilisától három új indikátor is méri a helyi önkormányzatok hatékonyságát: hajléktalanságot megelőző közbelépések száma (*BVPI 16*), az ismétlődő hajléktalanság kezelésére tett lépések (*BVPI 17*), és a családon belüli erőszak áldozatainak számára biztosított vagy támogatott férőhelyek száma (*BVPI 176*). Ezenkívül az Audit Bizottsággal (*Audit Commission*) együtt azon dolgozunk, hogy szélesebb körű indikátorokat vezessünk be a hajléktalanság kezelésének értékelésére az Összetett Teljesítményértékelő Rendszerben (*Comprehensive Performance Assessment*).
- 9.14 A helyi önkormányzatok számára nyitva áll a lehetőség, hogy a helyi prioritásoknak megfelelően helyi célokat tűzzenek ki, például a Helyi Közszolgáltatási Megállapodásokban (*Local Public Service Agreements*) vagy a Területi Megállapodásokon (*Local Area Agreements*) keresztül.

Helyi Közszolgáltatási Megállapodások (*Local Public Service Agreements*)

- 9.15 A Helyi Közszolgáltatási Megállapodások (*Local Public Service Agreements*) lehetőséget adnak a helyi önkormányzatoknak, hogy kijelöljék saját fejlesztési prioritásaikat és ezeknek megfelelő célokat tűzzenek ki. Ilyen célokra nagyszámú kezdő támogatás igényelhető, valamint célprémium a sikeres teljesítés esetére. Ez a folyamat lehetőséget ad arra, hogy a helyi önkormányzatok rugalmasak legyenek és szabadabban hozzanak döntéseket, lerövidítve a hivatalos eljárások hosszát.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

- 9.16 Majdnem minden önkormányzat kihasználta a lehetőséget a Helyi Közszolgáltatási Megállapodások (*Local Public Service Agreements*) első fordulós tárgyalására, és jelenleg a második generációs egyezmények kialakítása van folyamatban. Ezek során a helyi önkormányzatok a hajléktalanság témájában olyan újszerű kezdeményezéseket nyújtottak be, mint a hajléktalanság csökkentése a főbb okok kezelésén keresztül, az átmeneti lakhatási lehetőségek használatának csökkentése, és az ismétlődő hajléktalanság csökkentése. Mint a Helyi Közszolgáltatási Megállapodások (*Local Public Service Agreements*) során mindenhol, az olyan kezdeményezéseket támogatjuk, amelyek jelentős változást eredményeznek a helyiek életében a környéken legfontosabbnak ítélt problémák területén.
- 9.17 Továbbra is együttműködünk az önkormányzatokkal abban, hogy hatékonyan használják fel a számukra nyújtott támogatást teljesítményük növelésére, és a helyi problémákra hatékony választ tudjanak adni.

Az információforrások javítása

- 9.18 A hajléktalanság kezelése annál hatékonyabb, minél több a rendelkezésre álló információ, és minél jobban értjük a kezelésre váró problémákat. Eddig is jelentős lépéseket tettük annak érdekében, hogy jobban megértsük a hajléktalanságot, például tanulmányoztuk az okokat és tendenciákat, a kisebbséghez tartozás szerepét és a hatékony megelőző módszereket. Ezenkívül a következő kutatások is adatokat szolgáltatnak a hajléktalansággal kapcsolatos politikánk javításához:
- A hajléktalan háztartások igényeiről (2003);
  - A hajléktalanságkezelő stratégiák értékelése (2004);
  - A hajléktalanság társadalmi költségeinek felmérése (folyamatban).
- 9.19 A publikált kutatási beszámolók elérhetőek a Miniszterelnök-helyettesi Hivatal honlapján: www.odpm.gov.uk
- 9.20 2005 folyamán 2500 átmeneti lakhatással rendelkező családot mérünk fel: ez az elmúlt évtized legjelentősebb kutatása a hajléktalanság témájában Angliában. Segítségével jobban megérthetjük a hajléktalanok által tapasztalt problémákat, az átmeneti lakhatás különféle típusainak hatását, és felmérhetjük, milyen ellátásra van szükségük az otthonukban maradáshoz. Ezenkívül áttekintjük statisztikai adatgyűjtési módszereinket, abban a reményben, hogy jobban megértjük, kik az otthonatlanok és milyen körülmények között élnek.
- 9.21 Azt reméljük, hogy az ebben a dokumentumban kifejtett stratégiánk fenntartja a hajléktalanság, az átmeneti szállások használata, az utcán éjszakázók számának területén elért csökkenést, javítja az állandó otthonhoz jutást, és felére csökkenti a lakástalan háztartások számát 2010-re.

**Otthonatlanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életetek

10. fejezet

AKCIÓTERV

A hajléktalanság megelőzése

Megelőzés	A következő három évben 200 millió fonttal támogatjuk a hajléktalanságmegelőző programokat.
Megelőzés	Értékeljük a különféle megelőző módszereket, és ajánlásokat adunk ki a követendőnek ítélt gyakorlatról.
Megelőzés	A hajléktalanság megelőzésében résztvevők körével egyeztetjük a lehetséges törvényi változtatásokat a megelőző kezdeményezések hatékonyságának növelése érdekében.
Családok és párkapcsolatok széthullása	Együttműködünk a hatékony mediációs szolgálatokkal, mint például a Kapcsolat (<i>Relate</i>), közösen értékeljük az olyan kezdeményezéseket, melyek célja kibékíteni a családokat és megelőzni a hajléktalanságot.
Családok és párkapcsolatok széthullása	Továbbra is támogatjuk az olyan kezdeményezéseket, melyek kibékítik a családokat a hajléktalanság megelőzése céljából.
Családon belüli erőszak	Továbbra is támogatjuk a „UKRefugesonline” szolgálatot, javítjuk és bővítjük a biztonságos menedékek színvonalát, ösztönözzük az újszerű kezdeményezéseket a családon belüli erőszak kezelésében.
Családon belüli erőszak	Együttműködünk a Belügyminisztérium Aktív Közösségek Osztályával (<i>Active Communities Unit</i>) a biztonságos menedékek színvonalának javításában.

A veszélyeztetett rétegek támogatása

Támogatást Nyújtunk	Együttműködünk a „Támogatást nyújtunk” (<i>Supporting People</i>) programmal a rendelkezésre álló források hatékonyabb felhasználása érdekében.
Támogatást Nyújtunk	Ösztönözzük a hatóságok és szervezetek közötti együttműködést a tervezésben és a veszélyeztetett rétegek ellátásában.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

Támogatást Nyújtunk	Segítjük az önkormányzatokat abban, hogy javítsák a kapcsolatokat a hajléktalanellátó intézmények és „Támogatást nyújtunk” (<i>Supporting People</i>) szervezetek különböző megyékben működő egységei között.
Gyermekek	Törekszünk a 2004. évi Gyermekekről szóló törvény betartására a lakástalan családban felnövő gyermekek esélyeinek javítása érdekében.
Gyermekek	Együttműködünk az Oktatási és Szakképzési Minisztériummal, hogy jobbra teheressük a veszélyeztetett vagy lakástalan családban nevelkedő gyermekek helyzetét, javítsuk az alapellátást, főként a gyermekmegőrző szolgáltatásokat és a bölcsődéket.
Gyermekek	Az Országos Gyermekvédelmi Hálózat (<i>Children’s National Service Framework</i>) és a Családorvosok és Védőnők Egyesülete (<i>Community Practitioners and Health Visitors Association</i>) ajánlásai szerint növeljük az egészségügyi alapellátás szerepét a hajléktalanságkezelő stratégiákban.
Gyermekek és fiatalok	Együttműködünk az Oktatási és Szakképzési Minisztériummal a lakhatási és szociális ellátás összehangolása érdekében a Gyermekvédelmi Intézkedések területén.
Kisebbségi csoportok	Törekszünk a kisebbségek hajléktalanságának megelőzésével kapcsolatos ajánlások összeállítására és terjesztésére.
Kisebbségi csoportok	Segítjük az újszerű hajléktalanságmegelőző programokat a nemzeti és etnikai kisebbségek közösségeinek körében.
Menekültek	Ösztönözzük a helyi lakhatással foglalkozó szervezeteket a regionális szervekkel való együttműködésre, a regionális menekültintegrációs stratégiák és hajléktalanságkezelő stratégiák összehangolására.
Menekültek	Ösztönözzük az eredményes módszerek összegyűjtését és terjesztését az ellátórendszerben és a menekültek tanácsadói körében.
Menekültek	Együttműködünk az Országos Menekülteket Segítő Szolgálattal (<i>National Asylum Support Service</i>), az Országos Menekültintegrációs Fórummal (<i>National Refugee Integration Forum</i>), a helyi önkormányzatokkal és lakástársaságokkal a menekültek hajléktalanná válását megelőző protokoll kidolgozásában.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

Szabadságvesztésüket letöltötték	Együttműködünk a Visszaeső Bűnözés Csökkentése Országos Akcióterv (<i>Reducing Reoffending Action Plan</i>) lakhatásügyi csoportjával a hajléktalanság megelőzése és a visszaeső bűnözés csökkentése érdekében.
A hadseregből leszerelők	Együttműködünk a Védelmi Minisztériummal a hadseregből leszerelők otthonhoz jutását vizsgáló kutatások lebonyolításában.
Hosszú kezelés után kórházból elbocsátottak	Együttműködünk az Egészségügyi Minisztériummal annak érdekében, hogy az egészségügyi intézmények és az önkormányzatok közösen dolgozzák ki a követendő hajléktalanságmegelőző eljárást a tartós kórházi kezeléssel kikerült veszélyeztetett emberek esetében.

A távolabbi okok és figyelmeztető jelek kezelése

Szociális segélyek reformja és munkavállalás	Együttműködünk a Munkaügyi és Szociális Minisztériummal annak érdekében, hogy összeállítsunk egy stratégiát a segélyhez folyamodó leghátrányosabb helyzetű csoportok munkaerőpiaci helyzetének javítása érdekében.
Képzés és foglalkoztathatóság javítása	Támogatást nyújtunk az Országos Oktatási és Szakképzési Bizottságon (<i>National Learning and Skills Council</i>) keresztül a hajléktalanok és velük dolgozók szakképzésére.
Egészség	Együttműködünk az Egészségügyi Minisztériummal abban, hogy javítsuk a hajléktalanság és az egészségi állapot együttes kezelésének hatékonyságát a hajléktalanság által leginkább sújtott területeken, ahol ez prioritásként van megjelölve, illetve működik az egészségügyi alapellátásban az önkormányzat és az intézmények által közösen felállított vezetői csoport (<i>Spearhead group</i>).
Egészség	Együttműködünk az Egészségügyi Minisztériummal abban, hogy az egészségügyi alapellátás intézményeit rugalmas, a helyi hajléktalanok igényeinek megfelelő szolgáltatásokra ösztönözzük, beleértve az alapellátáson kívüli a szakorvosi ellátást is.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

Kábítószer	Együttműködünk az Egészségügyi Minisztériummal, az Országos Kezelésselügyeleti Hivatallal (<i>National Treatment Agency</i>) és az egészségügyi alapellátást biztosító intézményekkel, hogy jobban elérhető legyen a kábítószer- és alkoholfüggőség kezelése, és hogy a szolgáltató szervezetek együttműködjenek a kezelésben és a megelőzésben azokon a területeken, ahol hagyományosan magas az utcán éjszákázók vagy az egyedülálló hajléktalanok száma.
Alkohol	Együttműködünk az Egészségügyi Minisztériummal, az Országos Kezelésselügyeleti Hivatallal (<i>National Treatment Agency</i>) és a Belügyminisztériummal abban, hogy javítsuk az alkoholbetegek ellátását a Gondoskodási Modellen (<i>Models of Care</i>) alapuló ajánlásokon keresztül.
Kábítószer	Együttműködünk a Belügyminisztériummal, az Országos Kezelésselügyeleti Hivatallal (<i>National Treatment Agency</i>), és másokkal a kábítószerfüggő, szabadságvesztésüket letöltött hajléktalanokat segítő lakbér-előleg rendszer kifejlesztésében néhány kiválasztott Kábítószer Akciócsoport (<i>Drug Action Team</i>) területén.
Mentális egészség	Együttműködünk az Angliai Mentálhigiéniai Intézet (<i>National Institute for Mental Health in England</i>) Országos Szociális Integrációs Programjával (<i>National Social Inclusion Programme</i>) és Lakhatási Projekt Csoportjával (<i>Housing Project Team</i>) az egészségügyi és a hajléktalanellátó rendszer összehangolásának elősegítése érdekében.
Mentális egészség	Fontolóra vesszük, hogy megerősítjük a hajléktalanságról szóló törvény iránymutatását a mentális egészséggel és veszélyeztetettség kapcsolatban.
Mentális egészség	Közös kutatást végzünk az Egészségügyi Minisztériummal és az Angliai Mentálhigiéniai Intézettel, melynek során összegyűjtjük és terjesztjük azokat a követendőnek talált módszereket, melyek a hajléktalanság által veszélyeztetettek és hajléktalanok mentális egészségügyi ellátását érintik.
Tulajdon- és jogi viták minimalizálása	Együttműködünk az Igazságügyi Minisztériummal abban, hogy csökkentsük a bíróságok elé kerülő tulajdonviták számát, azáltal, hogy megelőző beavatkozást szorgalmazunk például a lakbérhátralékok kezelésének kérdésében.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

Antiszociális magatartás	Együttműködünk az Antiszociális Magatartás Csoporttal (<i>Anti-Social Behaviour Unit</i>), olyan módszereket ösztönzünk, melyek segítségével elkerülhető a kilakoltatás vagy megakadályozható az ismételt kilakoltatásból eredő hajléktalanná válás.
Antiszociális magatartás	Támogatjuk a korszerű módszereket és a célzott közbeavatkozást a városközpontokban előforduló antiszociális magatartás és hajléktalanság csökkentése érdekében.
Antiszociális magatartás	A Belügyminisztériummal együttműködve áttekintjük annak a kutatásnak az eredményeit, ami az antiszociális magatartás miatt kilakoltatás előtt álló bérlőket segítő lakóhelyi és hosszútávú nyomkövető projekteket foglalja össze.
Átmeneti lakhatási lehetőségek színvonala	Törvénymódosítás útján szabályozzuk az átmeneti szállások által nyújtandó minimális színvonalat, és ösztönözzük a nyomkövető és nyilvántartó rendszerek bevezetését a lakhatás, oktatás, egészségügyi és szociális ellátás területén.
Sport és művészetek	Együttműködünk a Kulturális, Média és Sport Minisztériummal annak érdekében, hogy az Angol Sport (<i>Sport England</i>), az Angol Művészeti Tanács (<i>Arts Council England</i>) és a Szerencsejáték Alap (<i>Big Lottery Fund</i>) forrásaiból támogathassuk a közösségek aktívabb részvételét a hajléktalannal foglalkozó művészeti és sport projekteken.

Az utcán alvók számának további csökkentése: a szállások javítása

Utcán éjszakázók	Gyakorlati útmutatót adunk ki az átmeneti szállások hatékonyságának növelése érdekében.
Utcán éjszakázók	90 millió fontot fordítunk az átmeneti szállások felújítására és fejlesztésére, és ezáltal az egyedülálló hajléktalanok és az utcán éjszakázók helyzetének javítására.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

Állandó lakhatás biztosítása

Szociális bérlakások	75 ezer szociális bérlakást alakítunk ki, valamint 40 ezer otthont teremtünk a közalkalmazottak számára és olcsó öröklakás programokra.
Magántulajdonú bérelhető lakások	A használható, de jelenleg üresen álló otthonok negyedét visszahozzuk a lakáspiacra 2010-ig.
Magántulajdonú bérelhető lakások	Újszerű finanszírozási rendszereket, Ingatlan Beruházási Alapokat (<i>Property Investment Funds</i>) próbálunk ki, új forrásokat vonunk be az ingatlanpiacra.
Magántulajdonú bérelhető lakások	Megvizsgáljuk a magántulajdonú lakások nagyobb kihasználtságának lehetőségét, hogy állandó lakhatási lehetőséget biztosítsunk a jelenleg lakástalanoknak, és egyeztetünk a hajléktalanságról szóló törvény ehhez szükséges módosításairól.
Az átmeneti lakhatás állandóvá alakítása	Ösztönözzük az ideiglenes lakhatási lehetőségek állandó, biztos szerződési alapokon álló lakhatássá módosítását a magántulajdonú bérelhető lakások esetében, ha a lakás megfelelő minőségű és megfelel a bérlő igényeinek.
Az átmeneti lakhatás állandóvá alakítása	Támogatjuk az újszerű kezdeményezéseket, melyek célja, hogy állandó lakhatási lehetőséget biztosítsanak a jelenleg lakástalanoknak, és amennyiben jó az ár-érték arány, ösztönözzük a Regionális Lakhatási Tanácsokat (<i>Regional Housing Board</i>), hogy támogassák a Fejlesztési Programhoz (<i>Approved Development Fund</i>) beadott pályázati igényeket.
Egyösszegű állami támogatási rendszer tesztelése	A Waltham Forest, Newham és Redbridge kerületekkel együtt teszteljük az egyösszegű állami támogatást mint finanszírozási rendszert. Összeállítunk egy útmutatót azokról a kezdeményezésekről, amelyek elősegítik a munkába állást és az állandó lakhatási lehetőségekhez jutást, és a tapasztalatok alapján módosítjuk a jövőben a lakhatási segély rendszerét is.
A jelenlegi szociális bérlakások jobb kihasználása	Átvizsgáljuk az önkormányzati és szövetkezeti bérlakáshoz jutás folyamatát
A jelenlegi szociális bérlakások jobb kihasználása	Együttműködünk az Országos Lakhatási Szövetséggel (<i>National Housing Federation</i>) a szociális bérlakásokkal kapcsolatos gyakorlati tudnivalók összeállításában és terjesztésében.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

A jelenlegi szociális bérlakások jobb kihasználása	A helyi önkormányzatok és lakástársaságok segítségével áttekintjük, hogy milyen lehetőségek nyílnak arra, hogy az átmeneti lakhatási lehetőségeket biztosabb alapokon nyújtsuk a jelenlegi lakástalan bérlőknek.
Választási lehetőségek	Biztosítjuk, hogy a lakástalan háztartások több lehetőség közül választhassanak, ezzel növelve a hajléktalanság kezelésének hatékonyságát.
Választási lehetőségek	Felállítjuk a „moveUK” rendszert, amely online információt ad az országszerte elérhető lakásokról és munkalehetőségekről.
Hatékony lakáskezelés	Ösztönözzük a hatékony lakásállomány-kezelési gyakorlatot, például ösztönző juttatások felajánlását a lakóknak, hogy igényeiknek jobban megfelelő méretű kisebb lakásba költözzenek.
Hatékony lakáskezelés	Útmutatást adunk ki a lakbérhátralék kezelése és a kilakoltatás megakadályozása területén.

Helyi kezdeményezések

Elszegényedett területek	A Helyi Stratégiai Együtműködések (<i>Local Strategic Partnerships</i>) keretein belül új módszereket fejlesztünk ki az elszegényedett területeken tapasztalható hajléktalanság kezelésére.
Vidéki területek	Szem előtt tartjuk a vidéki hajléktalanság témáját, a vidéki lakosság igényeit.
Vidéki területek	A Jobbtétel (<i>Change Up</i>) programon belül segítjük a helyben működő alapítványokat és szervezeteket, hogy hatékonyabban hozzá tudjanak járulni a megelőzéshez a vidéki területeken.
Vidéki területek	Ösztönözzük az olyan területi hajléktalanságkezelő stratégiák felállítását, amelyek összehangolják a regionális szintű lakhatási és megyei szintű „Támogatást nyújtunk” (<i>Supporting People</i>) programokat.
Regionális és területi együttműködés a szervezetek között	Együtműködünk a kormányhivatalokkal abban, hogy mindenhol emelkedjenek a teljesítmények, és hatékonyabban terjedjenek az eredményes módszerek a hajléktalanság megelőzése területén.
Regionális és területi együttműködés a szervezetek között	Ösztönözzük és támogatjuk a regionális hajléktalansággal foglalkozó csoportok létrehozását, a regionális és területi hajléktalanságkezelő és „Támogatást nyújtunk” (<i>Supporting People</i>) stratégiák létrehozását.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

A stratégia végrehajtása

Helyi önkormányzatok támogatása	Kifejlesztünk egy olyan gyakorlati jellegű programot, amely javítja a „frontvonalban” tevékenykedő szervezetek ellátásának hatékonyságát.
Helyi önkormányzatok támogatása	A helyi támogatási rendszerek kiépítése és hatékony kihasználása a „Példamutató Önkormányzatok” (<i>Beacon Councils</i>) rendszerén keresztül.
Az alapítványok támogatása	Együttműködünk a Belügyminisztérium Aktív Közösségek Osztályával (<i>Active Communities Unit</i>) és az alapítványokkal abban, hogy növeljük az ellátórendszer kapacitását és javítsuk infrastruktúráját.
Az alapítványok támogatása	Együttműködünk és támogatunk minden olyan országos szervezetet, amelyek tevékenysége hasznos a helyiek számára, és hozzájárul a hajléktalanság hatékonyabb megelőzéséhez.
A célok és a teljesítmény értékelése	Felügyeljük a helyi önkormányzatok stratégiájának végrehajtását beszámolókon, negyedévenkénti hajléktalanságügyi statisztikákon keresztül, és az utcán éjszakázók számának évenkénti felmérésével.
A célok és a teljesítmény értékelése	A jövőbeni támogatásokat arra használjuk fel, hogy felére csökkentsük a lakástalanok számát. Áttekintjük, miként terjedhetnének ki az anyagi támogatásokra nyújtott garanciák több évre előre. Keressük a módszereket az újszerű programok további támogatására.
A célok és a teljesítmény értékelése	Együttműködünk az Audit Bizottsággal (<i>Audit Commission</i>) a teljesítmény értékelésben az Összetett Teljesítményértékelő Rendszer (<i>Comprehensive Performance Assessment</i>) és a Legjobb Értékarány Mutatók (<i>Best Value Performance Indicators</i>) segítségével.
A célok és a teljesítmény értékelése	Segítjük a helyi önkormányzatokat abban, hogy a rendelkezésre álló forrásokat és eljárásokat hatékonyabban tudják alkalmazni, és jól reagáljanak a fontos helyi jelentőségű kérdésekre.
A célok és a teljesítmény értékelése	Folytatjuk a hajléktalanságról elérhető információk gyűjtését, beleértve a statisztikák összeállítási módszerének áttekintését, és egy 2500 átmeneti lakhatással rendelkező háztartásra kiterjedő felmérést.

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

A Miniszterelnök-helyettesi Hivatal hajléktalansággal kapcsolatos kiadványai

Több mint fedél: beszámoló a hajléktalanság kezeléséről (*More than a roof: a report into tackling homelessness*)

www.odpm.gov.uk/stellent/groups/odpm_homelessness/documents/page/odpm_home_601520.hcsp

Útmutató a hajléktalanság témájáról a helyi önkormányzatok számára (*Homelessness code of guidance for local authorities*)

www.odpm.gov.uk/stellent/groups/odpm_control/documents/contentservertemplate/odpm_index.hcst?n=869&l=3

Hajléktalanságkezelő stratégiák: útmutató ajánlások (*Homelessness strategies: a good practice handbook*)

www.odpm.gov.uk/stellent/groups/odpm_homelessness/documents/page/odpm_home_601517.hcsp

Beszámoló a lakástársaságokról és a hajléktalanságról (*Housing associations and homelessness briefing*)

www.odpm.gov.uk/stellent/groups/odpm_homelessness/documents/page/odpm_home_027314.hcsp

A Hajléktalanságról szóló 2002. évi törvény intézkedéseinek összefoglalása (*Homelessness Act 2002 – summary of provisions*)

www.odpm.gov.uk/stellent/groups/odpm_homelessness/documents/page/odpm_home_601519.hcsp

Pozitív eredmények elérése a hajléktalanság kezelésében (*Achieving positive outcomes in homelessness*)

www.odpm.gov.uk/stellent/groups/odpmhomelessness/documents/downloadable/odpm_home_609541.pdf

Az egyszerű átmeneti szállások használatának csökkentése a hajléktalanság kezelésében: Mi működik (*Reducing B&B use and tackling homelessness: What's working*)

www.odpm.gov.uk/stellent/groups/odpm_homelessness/documents/page/odpm_home_023783.hcsp

Pozitív eredmények az egészségi állapot és a hajléktalanság együttes kezelésében (*Achieving positive shared outcomes in health and homelessness*)

www.odpm.gov.uk/stellent/groups/odpm_homelessness/documents/page/odpm_home_027792.hcsp

Hatékony együttműködés a hajléktalanság kezelésében (*Effective co-operation on tackling homelessness, nominations, agreements and exclusions*)

www.odpm.gov.uk/stellent/groups/odpm_homelessness/documents/page/odpm_home_032826.pdf

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

Fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek

Beszámolók a hajléktalanságügyi politikáról (*Homelessness Policy Briefings*)

Első beszámoló: Kisebbségi ügyek (*BME issues*)

Második beszámoló: Családon belüli erőszak (*Domestic violence*)

Harmadik beszámoló: Egyszerű átmeneti szállások (*Bed and breakfast*)

Negyedik beszámoló: A hajléktalanság megelőzése (*Prevention of homelessness*)

Ötödik beszámoló: A hajléktalanok munkához jutásának javítása (*Improving employment options for homeless people*)

Hatodik beszámoló: Az ismételt hajléktalanság (*Repeat homelessness*)

Hetedik beszámoló: A hajléktalanok egészségügyi ellátásának biztosítása (*Addressing the health needs of homeless people*)

Nyolcadik beszámoló: Az átmeneti szállások és átmeneti lakhatási lehetőségek színvonalának javítása (*Improving the quality of hostels and other forms of temporary accommodation*)

Kilencedik beszámoló: Hajléktalanságkezelő stratégiák: előrelépés (*Homelessness Strategies: Moving Forward*)

Tizedik beszámoló: Az eddigi eredményekre támaszkodás (*Delivering on the Positive Outcomes*)

A **fenntartható közösségek: állandó otthonok – változó életek** (*Sustainable Communities: settled homes; changing lives*) című kiadvány elérhető: www.odpm.gov.uk/stellent/groups/odpm_control/documents/contentservertemplate/odpm_index.hcst?n=855&l=1

**Otthontalanul...
Tégy az emberért!**

2006. március
Menhely Alapítvány
1082 Budapest, Baross u. 41.
Tel: 338-41-86
www.menhely.hu

Budapesti Módszertani Szociális Központ és Intézményei
1134 Budapest, Dózsa György út 152.
Tel: 238-95-01 Fax: 238-95-02
www.bmszki.hu
e-mail: modszertan@bmszki.hu